

SAN MARKUSMI JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Markusqa? San Markusmi Birnabipa ayllun karqan. Payllam Jwan Markuspis shutirqan. Jirusalinmandam karqan (Ichus 12.12). Ayllun Birnabiwan, Pabluwan karu nasyungunaman rirqan, Jisukristupaq yach'achikuq (Ichus 13.5). Chaymandaqam Pidruwambis purishpa, paymanda ancha allita yach'akurqan Jisukristupa bidambaq. Chay Pidrum Markuspaq nirqan: "Paymi churiyshina", nishpa (1 Pidru 5.13). Masta yach'ananchiq Markuspaq, liiyishunllapa: Ichus 12.25; 13.5; 13.13; 15.36-39; Kulusinsis 4.10; 2 Timutiyu 4.11.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibrirqan mana isrraylinu kaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam mana kriyiqkuna Jisukristupi kriyiqkunata ancha qesachaykarqanllapa. Chaymi San Markusqa kay librutaqa iskibrirqan, kriyiq masingunata animachinan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, shutikushqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Mk 1.1-13 niwanchiqllapa, Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, dyablu Jisusta munashqan tyintashqambaq.

Mk 1.14-7.23 niwanchiq, Jisukristu prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrunkunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mk 7.24-9.50 niwanchiq, Jisukristu kimsa prubinsyaman riqshina yach'achikushqambaq, milagrunkunata rurashqambaq.

Mk 10.1-11.10 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimman riqshina yach'achikushqambaq, milagrunkunata rurashqambaq.

Mk 11.11-13.37 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi yach'achikushqambaq, milagrunkunata rurashqambaq.

Mk 14.1-16.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

*Jwan Shutichikuqmi chunchakunapi
yach'achikuq
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Kayshinam qallarin Dyuspa Churin Jisukristupa ancha shumaq nutisyanqa.

² (Jisukristu manaraq shamuptin kay pachamanmi, Tayta Dyuspaq suq rimaq karqanna. Paymi Isayiyas shutirqan.) Chay Isayiyasmi librumbi iskibrishqa karqan Taytanchiq Dyus Churinda kayshina nishqanda: Qamba puntaykitam rini kach'aq suq runata, qambaq yach'achikunambaq, runakuna, warmikuna shumaqta ch'ayachishunanllapa.

³ Chaymi chunchakunapi ancha jwirtita rimashpa, kayshina rin yach'achikuq: "Uyakuyllapa, Siñurninchiqmi rinna

shamuq. Chayri shumaqtana kawsayllapa, pay shamuptin, allita ch'ayachinaykillapa. Chaqa uchaykillapata dijashpaqam, alabis allichaykangimanshina paypa ñanninda", nishpa.*

⁴ Chay nishqanshinam allip karqan. Chaqa Taytanchiq Dyusmi Jisusmanda mas puntata Jwan Shutichikuqta kach'amurqan, Jisuspaq yach'achikunambaq. Chay Jwanmi chunchakunapi runakunata, warmikunata niq:
—jUyawayllapa, uchaykikunata dijashpa, Tayta Dyusta kasushpana, shutikuyllapa, chay uchaykikunamanda pirdunashunambaq! nishpa.

⁵ Chaymi Jirusalin llaqtamanda, tukuy chay prubinsyan Judiyamanda ancha achka runakuna, warmikuna chay chunchaman riqlapa, chay Jwanda uyaq. Kanan Jwanqam chay uchanda dijaqkunataqa rriyu Jurdambi shutichiq.

⁶ Chay Jwanqam chunchakunapim tiyaq. Kapanqam kamillupa millwanmanda kaq. Wach'ukunqam qaramanda kaq. Kanan payqam atun churqapkunata (churqakunata), myil di abijata mikushpa kawsaq. [Nuta: *Jwamba chay mudananqam Dyuspaq unay rimaqkunapa mudananshina karqan.*] ⁷ Payqam runakunata yach'achishpa niq:

—Dyusmandam rinna shamuq suq ancha pudirniyuq maski noqamanda. Chay ancha kamachikuqpa ñawpambiqam noqaqa mana nimachu kashaq. Chaymi nini, manam

* ^{1:3} Isaías 40.3; Malaquías 3.1

balinichu ni kriyadunshina llanqemba watunda paskanaypaq. ⁸ Chaqa noqaqam qamkunataqa yakuwan shutichiyykillapa. Piru chay ancha baliq shamushpaqam, shutichishunqallapa Dyuspa Santu Ispiritumba pudirninwan, chay Santu Ispiritunwanna purinaykillapa.

*Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mt 3.13-17; Lk 3.21-22)*

⁹ Jisusmi prubinsya Galiliyapa Nasarit llaqtan-manda rirqan Rriyu Jurdanman, Jwan shutichinambaq. ¹⁰ Chayshina Jwan shutichiptinqam, Jisusqa yakumanda lluqshiykashpa, anaqman chapakushpa, syluta kich'akaykaqta rikarqan. Chaymandaqam rikarqan Dyuspa Santu Ispiritunda suq palumitashina syilumanda urangumushpa payman shamuqta. ¹¹ Chay urasmi syilumandapacha Tayta Dyus Jisusta nirqan:

—¡Ijitu! ¡Qam ancha kuyashqay Churiyqa kangi!
¡Qamwanmi ancha kushikuni! nishpa.

*Dyabrum Jisusta munarqan tyintayta
(Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)*

¹² Chaymandaqam Dyuspa Santu Ispiritun suq chunchaman Jisusta aparqan. ¹³ Chay chunchapim Jisusqa 40 diyas tukuya tiyarqan, chukaru kita animalkunapa ukumbi. Chaypi kaptinmi, dyabluqa rikakurqan tyintanambaq. Chaymandaqam mana nimapi atishpa tyintaytaqa, Jisuspa ñawpanmanda ashushpa rirqan. Chaymandaqam Dyuspa anjilninguna shamushpa, tukuy imapi Jisusta yanaparqan.

*Jisusmi rirqan Galiliyaman yach'achikuq
(Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)*

14 Chay Jwan Shutichikuqta karsilaptinmi, Jisusqa rirqan prubinsya Galiliyaman, Tayta Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. **15** Chaymi yumbayta nirqan:

—Tayta Dyusmi qamkunapa laduykimanna ch'ayamushqa, shumaqta kamachishunanllapa. Chayri qamkunaqa mana allikunata rurashqaykirayku syintishpa, Dyusta rrugayllapa pirdunashunambaq. Kanan paypi kriyishpa, allipta yuyakuyllapa: Taytanchiq Dyusmi munan washawayninchicqta, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan, paywan purinanllapa

(Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)

16 Jisusmi chay prubinsya Galiliyapi ancha atun qoch'apa manyanda riykashpa, rikarqan ishkay masapura runakunata. Suqmi shutirqan Simun. Suqqam shutirqan Andris. Chaypim paykunaqa atarrayanwan piskaykarqan piskadukunata.

17 Paykunatam Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskadukunata piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqllapa, runakunata maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi kriyinanllapa, nishpa.

18 Chaymi paykunaqa chay uras atarrayangunata dijashpa, Jisuswanna rirqan.

19 Riykashpallapa, ashla waqman ch'ayaykashpaqam, Jisusqa ishkay runa masta rikarqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna

karqan. Suqnin shutirqan Jwan; suqqam Jakubu. Paykunaqam yakupi puriq barkumba ukumbi atarrayangunata allichaykarqan.

20 Paykunatapismi Jisus qayarqan, paywan pulla purinambaqlapa. Chaymi chay uras das paykunaqa taytanda dijashpa, rirqanllapa Jisuswan. Taytanqam chay barkupiqa kidarqan wakin yanapakuqninwan.

*Suq runapim dyablupa ispiritun tiyaq
(Lk 4.31-37)*

21 Jisusqam chay runakunawan Kapirnawun llaqtaman ch'ayarqan. Chay llaqtapiqam samana diyapi sinaguga wasiman yaykushpa, chaypi yach'achikurqan. **22** Chaymi Jisus yach'achikuptinqa, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata uyarqanllapa. Chaqa Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu Muysispa liyningunata yach'achikuqshina. **23** Chay sinaguga wasipiqam suq runapis karqan. Paypiqam suq millanayapaq dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi qayach'akurqan:

24 —¡A! Qam Jisus Nasaritmanda kaq, ¿ima kwin-tayuqtaq kangi piñachiwanaykiqa? ¿Ima, kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqlapa? ¡No-qaqam riqsiyki! ¡Qamqam Dyuspa chay santu Churin kangi! nishpa.

25 Chaymi Jisusqa chay dyabluuta anyashpa nirqan:

—¡Uyaray! ¡Lluqshiy kay runamanda! nishpa.

26 Chayshina qatiptinqam, chay dyabluqa chay runata atakikunata qoshpa, ancha

qayach'akushpa, ukunmanda lluqshirqan.
²⁷ Kanan chayta rikashpaqam, chay runakunaqa ancha ispantashqata chaparqanllapa Jisustaqa. Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imataq kayqa? ¿Ima laya mushuq yach'achikuqtaq, ima laya kamachikuqtaq? ¡Rikay, paypaqqam mana nimachu waq sagra dyablukunaqa! ¡Chaymi kamachiptinqa, das kasunllapa! nishpa.

²⁸ Jesus rurashqambaqmi das parlarqanllapa chay prubinsya Galiliyapa tukuy lugarningunapi.

Jisuymi Simun Pidrupa swigranda kach'akachirqan

(Mt 8.14-15; Lk 4.38-39)

²⁹ Lluqshishpa chay sinaguga wasimandaqam, Jesusqa chay Jakubuwana, Jwanwan rirqan Simumba, Andrispa wasinman. ³⁰ Chaypim Simumba swigranqa jibriwan kamapi karqan. Chaymi Jisusta nirqanllapa:

—Simumba swigranmi qeshyaq, nishpa.

³¹ Chaymi Jesusqa chay warmiman qemikashpa, makinmanda rambashpa, shayachirqan. Chayshina shayachiptinmi, das kach'akarqan. Chaymi chay warmiqa chay uras paykunataqa qararqan.

Jisuymi qeshyaqkunata kach'akachirqan

(Mt 8.16-17; Lk 4.40-41)

³² Chay diya rupay seqaykaptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan Jesusman. Paykunaqam apamurqan yumbay qeshyaqningunata, Jesus kach'akachinan.

Dyablukuna kamachishqan runakunatapis apamurqanllapa, dyablukunata paykunamanda wichukunambaq. ³³ Chay llaqtapi yumbay tiyaqkunam tandakashpa, Jisus kaykashqan pungupi undakarqanllapa. ³⁴ Jisusqam chaypiqa kach'akachirqan tukuy laya nanaywan kaqkunata. Suqkunamandapismi dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam yach'arqanllapa: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa. Piru Jisusqam mana nimatapis dijarqanchu, paypaq rimananllapaqa.

*Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan
(Lk 4.42-44)*

³⁵ Qayandin yaqqana achikyaykaptinmi, Jisusqa atarishpa, rirqan suq chunchaman, Tayta Dyusman mañakuq. ³⁶ Chay chunchapi kaykaptinmi, Simun Pidruqa chay suqkunawan rishpa payta maskaq, chaypi tarirqanllapa. ³⁷ Tarishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Yumbaymi maskashuykangi, nishpa.

³⁸ Piru Jisusqam nirqan:
—Ashwan aku waq sirka llaqtakunaman, waqpipis yach'achikunayapaq. Chaqa chaypaqmi shamushqaqa kani, nishpa.

³⁹ Chaymi chay prubinsya Galiliyapa tukuy llaqtangunaman ch'ayashpaqa, sinaguga wasikunaman yaykushpa, yach'achikurqan. Dyablukunatapismi runakunamanda qatirqan.

*Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyuq runata
kach'akachirqan
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)*

40 Suq diyam suq ismuykaq kwirpuyuq runa Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa rrugarqan:

—¡Taytitu! Qamqam ancha pudirniyuq kangi. Chayri qam munashpaqa, atingi kach'akachiwayta, nishpa.

41 Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runata ancha llakipashpa, paypa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Noqam munani kach'akachishuya. Kanalitan kach'akay, nishpa.

42 Chayta niptinllam, chay ancha fiyu qeshyayqa kwirpunmanda das chingarqan.

43-44 Chaymandaqam Jisusqa chay runata ancha kunarqan:

—Amakish pitapis ni maypipis parlachikungichu. Riy kuramanlla, allita rikashunan. Ufrindaykita apay Dyuspa adurana wasinman, Muysis kamachikushqanda ruranayki, yumban yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

45 Piru waq runaqam mana rurarganchu Jisus kunashqandaqa. Ashwanmi payqa rishpa, yumbaya parlachirqan:

—Jisusmi kayshina allita yanapawashqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa manana atirqanchu llaqtaku-napi yach'achikuya, ancha achka qeshyaqkuna maskaptinllapa. Chaymi sawa chunchakunapina puriq. Chay chunchakunapi kaykaptimbismi, achka runakuna, warmikunaqa yach'arqanllapa. Chaymi Jisuspa ikinda ancha achkakuna tukuy maymanda chay chunchaman rirqanllapa.

2

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan

(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

1-2 Suq diyam Jisusqa kutirirqan chay Kapirnawun llaqtaman. Chaymi runakunaqa yach'ashpa: Chaypinam, nishpaqa, ancha achka tandakarqan, Jisusta rikananllapa. Chayraykum Jisus kashqanman undaptinllapa, manana ayparqanchu chay wasiqa. Chaymi manana karqanchu lugar ni sawa pungupi. Ukupiqam Jisusqa Tayta Dyus kunashqanda yach'achikuykarqan. 3 Chay kashqanmanmi ch'usku runakuna suq runa wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamurqanllapa. 4 Piru chay wasiman ch'ayachishpaqam, mana atirqanllapachu irpuya uku Jisus kashqanman, ancha unda runakuna kaptin. Chaymi wasipa sawanman lluqshishpa, tichunda ush'kushpa, chay ush'kutana chay qeshyaqtaqa waskakunawan parambi ishkichirqanllapa Jisuspa uku ñawpanman. 5 Jisusqam chayta rikashpaqa, yuyarqan: Ancharaq noqapi yuyakunllapa, nishpa. Chaymi chay qeshyaqtaqa nirqan:

—Ijitu, pirdunaykim uchaykikunamanda, nishpa.

6 Piru chay uku wasipiqam Muysisipa liyningunata yach'achikuqkuna tiyashpa, uyakuykarqanllapa. Paykunaqam yuyarqan: 7 Kay Jisusqam yanqa runalla. ¿Imaraykutaq kayshinaqa nin? ¡Chaqa rikay! Dyusshina tukushpam, Tayta Dyusta

burlaykan. Manam ni pipis atinchu uchakunata pirdunakuytaqa. Tayta Dyusllam chaytaqa atin rurayta, nishpa.

⁸ Jisusqam yach'arqanna chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi paykunata tapurqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? ⁹ Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ninaypaq: “Uchaykikunatam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Noqam kach’akachiysi; atarishpa, paraykita tandashpa, riy”, nishpa? ¹⁰ Kananqam rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

¹¹ —Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, riyna wasikiman, nishpa.

¹² Chayshina kamachiptinllam, chay runaqa dasna atarirqan. Chaymi paranda tandashpa, yumbay chapaykaptin, ñawpanllapata rirqan. Chay chapaqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha ispantarqanllapa. Chaymi Dyusta ancha alabashpa nirqanllapa:

—¡Manam nunka kay layataqa rikashqachu kanchiqllapa! nishpa.

*Jisusmi qayarqan Libi shutiq runata
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)*

¹³ Chaymandaqam Jisusqa ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman. Chaymambismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan. Chaymi chaypipis

payqa paykunata yach'achirqan. ¹⁴ Chaymanda riqshina suq lugarta pasaqshinam rikarqan suq runa Libi shutiqta. [Nuta: *Chay Libillam Matiyupis shutiq.*] Payqam Alfiyupa churin karqan. Chay Libiqam tiyaykarqan kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Payta rikashpaqam, Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Chaymi Libiqa chay uras atarishpa, Jisuswanna rirqan.

¹⁵ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan Libipa wasinman mikuq. Chaypim karqanllapa wakin kuntribusyunda kubrakuqkuna, suq laya uchayuq runakunapis. Chay uchayuqkunaqam chay mesapilla tiyashpa, Jisuswan pulla mikuykarqanllapa. Jisuspa ikinda achka riqkunapismi chaypiqa karqan. ¹⁶ Chaymi Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkuna, wakin farisiyu duktrinayuqkunaqa chayta rikashpa, Jisuspa yach'akuqningunata tapurqanllapa:

—¿Imaraykum Jisusqa mikun waq kuntribusyunda kubrakuqkunawan, waq uchayuq runakunawanqa? nishpa.

¹⁷ Piru Jisusqam uyargan chay runakuna nishqandaqa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chaymi noqaqa shamushqa kani kay uchayuqkunata washanaypaq. (Chayraykum paykunawan kani.) Piru manam shamushqachu kani washaq allita ruraq tukuqkunataqa, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa

(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

18 Suq diyam Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, ayunaykarqanllapa. Chay farisiyu duktrinayuqkunapismi ayunaykarqanllapa. Chaymi chayta rikaqkunaqa Jisusman rishpa, payta tapurqanllapa:

—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, chay farisiyukunapis ayunanllapa. ¿Imaraykutaaq qamba yach'akuqnikikuna mana ayunanllapachu? nishpa.

19 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Manchu suq runa kasarashpaqa, kumpañirungunata kumbidan shamunambaaq fyistanman. Chay kasaraq runa kumpañirungunawan fyistapi kushikuqkunaqam mana ayunanchu, ¿manachu? Chayshina yupaymi noqapa kumpañiruykunapis pullay kashpaqa, manaraq ayunanllapachu. **20** Piru suq diyam (ch'iqniwaqkunaqa) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chaypinam paykunapis rinllapa ayunaqqqa.

21 'Manam pipis mawka trapunda mushuq trapuwanqa rrimindanchu. Chaqa mushuq trapuwan rrimindaptinqam, chay mushuq rritasuqa qendishpa, ashwamba llikin mawka traputaqa. **22** Chayshinallam llullu binutapis rurashpa, mana wichunchiqchu mawka qara taligaman. Chaqa chay llullu binuqam qarwashpa, pach'yachin mawka qara taligataqa. Chayshinam pulla gesachakan binuwan qara taligaqa. Qara taligapismi llikikan. Chayri llullu binutaqa mushuq qara taligakunaman

wichushun, chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq. [Nuta: *Jisus chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunapa chay unay kustumbringunaqam chay mawka qara taligashina.*]

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa

(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

23 Suq samana diyapim Jisussqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda riykarqan. Chaymi chay yach'akuqninguna mallaqnashpa, pasaqshina trigukunapa ispigangunata pitikushpa, qaqokushpa, mikurqanllapa. 24 Chaypaqmi farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Muysismi kamachikushqa, samana diyapi ama trabajananchiq. ¡Rikay! Chay yach'akuqnikikunaqa trabajaykanllapa. Manam kasunllapachu Muysis nishqandaqa, nishpa.

25 Chaymi Jisussqa chay farisiyukunata nirqan:

—¿Ima, manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa? 26 Chaqa payqam yaykurqan chay unay karpamanda adurana wasiman mikunata maskaq. Chay tyimpupim chay kura Abyatarqa mas kamachikuq isrraylinu kura kashpa, chay adurana wasita kwidaq. Chay adurana wasipi ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqlla karqan. Piru chay Dabidqam mana dirichuyuq kashpapis,

chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan mikunambaqlapa.*

²⁷ Jisusqam nirqambis:

—Dyusqam samana diyataqa runakunapaq rurraqan, paykunata yanapanambaq. Manam rurraqanchu samana diyataqa, runakunapa patrunninshina kanambaqqqa. ²⁸ Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuya: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

3

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata

(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

¹ Suq samana diyapim Jisusqa ririrqan sinaguga wasiman. Chaypim karqan suq qendishqa makiyuq runa. ² Kanan wakinqam Jisustaqa mana shaykuq chaparqanllapa: ¿Ima, kay samana diyapinachu rin kach'akachiq kay qendishqa makiyuqtaqa? Chayta ruraptinqa dimandashun, nishpa. ³ Jisusmi chay qendishqa makiyuqtaqa nirqan:

—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.

⁴ Chaymi chay runa ch'awpiman riptynqa, Jisusqa yumbay chay runakunata tapurqan:

—Tayta Dyusqa, ¿imatam kamachiwanchiq, samana diyapi rurananchiqqa? ¿Allita rurananchiq ichu maluta? ¿Munanchu runapa

* **2:26** 1 Samuel 21.1-6

bidanda washananchiq ichu wanchinanchiq?
nishpa.

Chayshina Jisus tapuptinqam, chay runakunaqa uyraplla (uyaralla) kidarqanllapa.
⁵ Piru Jisus nishqandaqam mana nimatapis munarqanllapachu intyindiytaqa. Chaymi Jisusqa ancha chapashqanshina malaganayashpa, chay qendishqa makiyuq runataqa nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi chay runa makinda chutaptinqa, dasna allinyarqan. ⁶ Chayta rikashpam, chay farisiyu duktrinayuqkunaqa lluqshishpa, gubyirnu Irud-ispa partidungunawan parlarqanllapa, Jisusta wanchinanllapa.

Jisustam achka runakuna kish'kiccharqanllapa

⁷⁻⁸ Jisusmi yach'akuqningunawan ririrqan chay ancha atun qoch'apa manyanman. Chaypi ancha shumaq milagrukunata rurariptinmi, achka runa, warmi yach'ashpa, chay prubinsya Galiliyapa llaqtangunamanda tandakarqanllapa Jisusman. Shamurqambismi prubinsya Judiyamanda, Jirusalin llaqtamanda, Idumiyamanda, Tirumanda, Sidunmanda, rriyu Jurdamba waq ladun chimbanmandapis Jisusta rikaq. ⁹⁻¹⁰ Chay runakuna, warmikunam ancha undarqan Jisus kashqanman. Chaymi yumbay qeshyaqkuna kach'akanambaq kumsanakuyupa, waqmanda kaymanda chutakashpa, Jisuspa kapanda munashpa llamkayta, ancha kish'kiyachirqanllapa paytaqa. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata kamachirqan, yakupi puriq

barkuta apamunanllapa, chay barkupi tiyashpa yach'achikunambaq.

¹¹ Kanan dyablupa ispiritunwan puriqkunam Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikurqanllapa. Paykunapim dyablukunapa ispiritunguna tiyarqanllapa. Chay dyablukunaqam Jisusta rikashpaqa qayach'akuqllapa:

—¡Qamqam Dyuspa Churin kangi! nishpa.

¹² Piru Jisusqam chay dyablukunataqa anyarqan uyarananllapa, ama chayshina rimananllapa.

Jisusmi yumbay yach'akuqninguna dusita akrarqan, apustulninguna kanambaq

(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

¹³ Jisusqam suqlumapa sawanman lluqshishpa, yach'akuqningunata qayarqan, payman shamunanllapa. ¹⁴ Riptinllapaqaqam, paykunamanda akrarqan dusi yach'akuqningunata, paywan pulla purinanllapa, suq lugarkunaman kach'aptin, pay nishqanda suqkunata yach'achinanllapa. [Nuta: *Chay dusi akrashqangunaqam apustulninguna shutiqlapa.*]

¹⁵ Paykunataqaqam ancha pudirniyuqta rurarqan, atinambaqllapa qeshyaqkunata kach'akachiyyta, atinambaq dyablukunata runakunamanda qatiyyta. ¹⁶ Chay dusi akrashqan runakunaqam kaykuna karqan: Suqmi shutiq Simun. Paypaqllam Jisukristuqa nirqan: “Paylla Pidrupis shutinqa”, nishpa. ¹⁷ Ishkayqam karqan Sibidiyupa churinguna Jakubuwana masan Jwan. Paykunapaqmi Jisukristu nirqan: “Buwanirjismi shutinqallapa”, nishpa. Chay shutinqam

rimaynimbiba munan niyta: “Lanyashina rimayniyuqkuna”, nishpa. ¹⁸ Chay suqkunaqam shutiqlapa: Andris, Filipi, Bartulu, Matiyu, Tumas. Suqqam karqan Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam karqan Tadiyu. Suqqam karqan suq Simun. Payqam isrraylinu Kananista partidumanda karqan. ¹⁹ Suqqam karqan Judas Iskaryuti. Chay Judasmi suq tyimpumanda Jisusta randikurqan.

Wakin runakunam nirqanllapa: “Jisustash dyablu yanapan”, nishpa

(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jisusmi chay yach'akuqningunawan yaykurqan suq wasiman. Chaymambismi, ancha achka runa, warmi tandakarqan. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan chay shamuqkunata yach'achishpa, yanapashpa, mana ni atirqanllapachu mikuyta. ²¹ Chayshina kaykaptinllapam, suqkuna rimarqanllapa:

—Jisusqash lukuyashqa, nishpa.

Chaymi Jisuspa ayllunguna chayta uyashpaqa, rirqanllapa Jisusta apamuq wasinman.

²² Kanan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamushpa, kayshina rimarqanllapa:

—Chay mas kamachikuq dyablu Bilsibupa ispiritunqam Jisuspi tiyan. Chaymi chay Bilsibu yanapaptin, payqa atin dyablukunata runakunamanda qatiyta. Manaqa manam atinmanchu qatiyta, nishpa.

23 Chaymi Jisus chayta yach'ashpaqa, chay washan rimaqkunata qayashpa, kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Chay dyabluqam mana nunka atinmanchu pay mismuqa qatikayta suq runamandaqa.

24 Chayshinallam suq nasyumbi tiyaqkunapis paykunapura pilyashpa, wanchinakushpaqa, ¿imashinam atinmanllapa kawsaytaqa?

25 Chayshinallam suq ayllupi paykunapura wanchinakushpaqa limpuna chinganmanllapa.

26 Chayshinallam dyablupis mana munanchu pay mismu wanchikaytaqa. Chayshina wanchikashpaqach'i, chinganmanna.

27 Kaytapis uyayllapa: Suq ladrunkam mana dasqa atinchu qoch'iyta imangunata suq ancha wapu runataqa. Ashwanmi puntata chay wapu runawan pilyan binsinangaman. Chayshina binsishparaqmi, alli alli ch'aqnashpa, atin imangunata qoch'iytaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluuta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq, nishpa.)

28-30 '(Dyuspa Santu Ispiritunmi Jisukristuta ancha yanaparqan achka milagrrukunata ruranambaqqqa.) Piru wakin runakunaqam Jisuspaq rimaykarqanllapa: "Jisustaqam dyablu yanapaykan", nishpa. Chaymi Jisukristuqam chay rimaqkunataqa nirqan:

—(Chayshina kuntrayta rimashpaqam, Dyuspa Santu Ispiritumbaq "dyabluum" niykangillapa.) Alliptam niykillapa, runakuna allipta mañakuptinmi, Taytanchiq Dyus tukuy laya uchangunata, mana baliq rimashqangunata rin pirdunaq. Piru mayqan runa Santu Ispiritumbaq

niptin: “Chayqam dyablu” nishpaqam, chay runataqa Taytanchiq Dyusqa mana nunka rinchu pirdunaq, nishpa.

Jisuspa masangunam mamanwan payman ch'ayarqanllapa

(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 Jisus chay wasipi kaykaptinmi, maman masanguna chayman ch'ayashpa, sawamandalla Jisusta qayachirqan. **32** Chaymi Jisuspa ladumbi tiyaykaqkunaqa paytaqa nirqanllapa:

—Mamaykiwan masaykikunash sawapi shuyashuykangillapa, nishpa.

33 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa?

34 Chaymandaqam rridurnimbi kaqkunata chaphashpa nirqan:

—Qamkunam mamay, masaykunaqa kangillapa. **35** Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

4

Jisukristum suq kumparasyunda rurarqan tarpuquqwan

(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

1 Suq diyam Jisus ririshpa chay atun qoch'apa manyanman, yach'achikurirqan. Chaymambismi ancha achka runa, warmi tandakarqan, payta uyanambaq. Chaymi kish'kichaptinllapa, Jisusqa yakupi puriq barkuman lluqshishpa, barkumandana

paykunata yach'achirqan. Paykunaqam manyapilla kidashpa uyarqanllapa.

² Chaymi Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:

³ —Mayá, kayta uyawayllapa: Suq runam rirqan tarpukuq. ⁴ Chaymi tarpukushpa, simillanda shikwaptinqa, wakin simillaqa ñanman ishkirkhan. Chay simillitatam pishqokuna shamushpa limpu pallarqan. ⁵ Wakin simillaqam kaskajuman ishkirkhan. Chaymi chay simillaqa sawapilla kashpa, wayralla wiñarqan. Piru kaskaju kashqanraykum, mana ch'upakurqanchu ukukamanqan. ⁶ Chaymi rupayaptinqa, das chakirqan, mana ukukaman ch'upakushqanrayku. ⁷ Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirkhan. Chaymi wiñaykaptinqa, kashakuna maqaptin, limpu chingarqan. Manam nimatapis puqorqanchu. ⁸ Piru wakin simillakunaqam allin allpaman ishkirkhan. Chaykunaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Wakinqam kada simillita 30 granusta puqorqan. Wakinqam 60 granusta puqorqan. Piru wakinqam syin granusta puqorqan. ⁹ ¡Chayri qamkuna rinriyuqkuna, allita uyawayllapa kay nishushqayta!

Kayraykum Jisusqa achka kumparasyunda rurashpa yach'achikurqan

(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

¹⁰ Chay achka runakuna riptinqam, Jisusqa chay dusi akrashqangunawan, wakin yach'akuqningunawan kidarqan. Chaymi paykunaqqa Jisusta tapurqanllapa:

—¿Imaraykutaq kumparasyunwan
yach'achikungi? Chay nishqaykiqa ¿imam munan
niyta? nishpa.

11 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Taytay Dyuslla yuyashqandam qamkunataqa
yach'achiysi: Kayshinam ancha shumaqta
rini kamachikuq, nishpa. Piru manam
balinchu chay mana munaq kriyiqkuna
chaypaq yach'ananañllapaqa. **12** Chaymi
achka kumparasyunwanlla yach'achikuni,
paykunaqa chapashpa, uyashhpapis, ama
allita intyindinanllapa. Chaqa manam
balinchu, paykuna amalas noqapi kriyishpa,
uchangunamanda pirdunadu kanambaqqqa,
nishpa.

*Jisukristum chay kumparasyunda in-
tyindichikurqan*

(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)

13 Jisukristum chay yach'akuqningunata
nirqambis:

—¿Ima qamkunapischu mana intyindishqa
kangi chay kumparasyundaqa? Chayshina
mana intyindishpaqa, ¿imashinataq ringillapa
intyindiq suq kumparasyungunawan
yach'achikuptiyqa? **14** Suq runa Dyus nishqanda
yach'achikuqqam chay tarpukuq runashina.
Chaymi yach'achikushqanqa chay similla
shikwashqanshina. **15** Wakin runakunaqam
ancha angu shunqoyuqkuna chay angu
ñanshina. Chaymi dyabluqa paykunaman
rishpa, uyakushqanda limpu qonqachin.
Chaqa dyabluqam chay pishqokuna simillata

ñanmanda pallaqkunashina. ¹⁶⁻¹⁷ Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinllapa. Piru manam allitachu noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku quesachadu kashpaqa, das disanimakashpa, manana munanllapachu noqapi kriiyitaqa. ¹⁸ Wakin runakunaqam chay kashapa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda uyashpa, das ch'askinllapa. ¹⁹ Chaymandaqam kay mundupa imangunapaq llakishpa, tukuy imayuq munashpa kayta, Dyusta das qonqanllapa. ²⁰ Piru wakinqam Dyus nishqanda uyashpa, ch'askishpaqa, allipta paypi yuyakunllapa. Chaymi paykunaqa chay similla allin allpapi wiñaqkunashina. Chaqa Dyusta kuyashpa, kasushpam, shumaqta kawsanllapa. Chaymi paykunaqa chay similla 30 puqoqkunashina. Wakinninqam Dyusta masta kuyashpa, chay similla 60 puqoqkunashina. Llalli wakinqam Dyusta masta kuyashpa, chay similla syin puqoqkunashina.

*Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan
michawan*
(Lk 8.16-18)

²¹ Kay kumparasyunda rurashpapismi, Jisusqa yach'achikurqan:

—Mayá, ¿suq michataqachu ruranchiqman suq kajumba waranman ichu suq kamapa waranman? Manám. Ashwanmi altupi ruranchiqqa,

allita achikchakunanza. ²² Chayshinallam yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana paka-
duchu rin kaq. Ashwanmi achka runakuna
chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq.
²³ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uy-
awayllapa kay nishushqayta, nishpa.

²⁴ Chaymandaqam kayshinapis
yach'achikurqan:

—Allita kasuyllapa kay uyakushqaykita.
Qamkuna allita kasuwaptikiqam, Taytanchiq
Dyusqa masta rin yach'achishuqllapa. ²⁵ Allita
uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam Dyusqa
masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita
uyakuqtaqam chay ashla yach'akushqandaqa
limpu rin qonqachiq.

*Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan tarpudu
wiñaqwan*

²⁶ Kayshinapismi Jisusqa yach'achikurqan:

—Taytanchiq Dyusta ancha achka runakuna,
warmikuna shumaqta kasushpaqam, suq
tarpudushina rin kaq. Chaqa suq tarpukuqqam
simillanda ch'akrambi tarpushpaqa, chaypina
dijan wiñanambaq, ¿manachu? ²⁷ Chaymandaqam
chay dwiñuqa ch'akranmanda rishpaqa, puñun,
rikch'akan. Manam yach'anchu, imashinam
wiñan chay simillaqa, nishpaqa. ²⁸ Piru chay
simillaqam gustunlla wiñashpa, alppamanda
lluqshin. Chayshina wiñashpa atunyashpaqam
ispiganna. Chaymandaqam chay muritungunaqa
qarwanna. ²⁹ Chayshinam kusicha tyimpuqa
ch'ayamunna. Chaymi runakuna rinna
syigaq. [Nuta: *Chayshina yupaymi Dyuspaq*

yach'achikuptinchiq, mas achka runakuna, warmikuna payta kasuykan.]

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan ñapushpa murunwan

(Mt 13.31-32; Lk 13.18-19)

³⁰ Jisusqam nirqambis:

—¿Ima mas kumparasyunda rurashpam, atini qamkunata yach'achishuya: “Taytanchiq Dyustam ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta rin kasuq”, nishpa? ³¹ Chayqam ñapushpa murunshina rin kaq. Chaqa chay ñapushpa murunqam yumbay simillamanda mas uchulita, ¿manachu? ³² Piru allpapi pambahashpaqam, uchulita kashpapis, atunda wiñan yumbay yurakunata binsishpa. Kanan ancha achkatam rikrakun. Chay rikrangunapim pishqetukunapis tiyashpa llandukun. [Nuta: *Chay ñapushshinam Dyusta kasuqkunaqa ashlita kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.]*

*Jisusqam achka kumparasyunwan
yach'achikurqan*

(Mt 13.34-35)

³³ Jisusmi chayshina achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan, chay uyaqkuna may intyindinangaman. ³⁴ Piru yach'akuqningunatallam intyindichiq chay kumparasyungunapaq.

Jisusmi wayrata, yakuta qasillachirqan

(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵ Chay diyallam yaqqana tutayaykaptin, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Aku kay atun qoch'apa waq ladu chimbanman, nishpa.

36 Chaymi paykunaqa, runakunata dijashpa, yakupi puriq barkupi Jisusta aparqanllapa. Wakin barkukunapipismi runakunaqa pullan rirqan yapachashpa. **37** Piru riykaptinllapam, ancha jwirtita wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa chay barkuman undaykarqanna. **38** Chay barkupiqam Jisusqa iki ladupi suq sawanapa sawambi umanda rurashpa puñuykarqan. Chaymi chay yach'akuqningunaqa utqaymaya rikch'achishpa, Jisusta nirqanllapa:

—¡Ay, Taytitu! ¡Yakumanmi seqaykanchiqna!
¿Ima, manachu noqaykunata llakipawangi?
nishpa.

39 Chaymi Jisusqa atarishpa, wayrata, yakuta jwirtita rimashpa kamachirqan:

—¡Qasillay! nishpa.

Chayshina kamachiptinqam, chay wayra, tukuy chay yaku maqchikamuykaq limpu qasillarqan.

40 Chaymandaqam chay yach'akuqningunata nirqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa manchar-qaykillapa? ¿Ima manachu allita noqapi yuyakungillapa? nishpa.

41 Chaymi chay yach'akuqningunaqa ancha manchashqata paypura kayshina parlarqanllapa:

—¿Ima laya runataq kay Siñurninchiqqa? ¡Rikay, wayrawan yakuta kamachiptinqa, das kasun!
nishpa.

5

*Suq luku runam kadinakunata pitirqan
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)*

¹ Chayshina rishpaqam ch'ayarqanllapana waq chimba Gadara lugar shutiqmanna. ² Chay yakupi puriq barkumanda lluqshiptinllapaqam, Jisuspa ñawpanman kallpaylla ch'ayarqan suq luku runa dyabluwan puriq. ³ Chay runaqam pantyungunapi tiyaq. Kanan ancha jwirsayuqmi kaq. Chaymi kadinakunawan watashhpapis, mana pipis atiqchu sujitaytaqa. ⁴ Sujitananllapa yuyashpam, kutin kutin makingunamanda ch'akingunamanda kadinakunawan ch'aqnaqllapa. Chayshina ruraptinllapapismi, chay runaqa kadinakunata limpu pitishpa, maytapis riq. ⁵ Chay runaqam punchawnindin, tutapnindin qaqakunapi, pantyungunapi qayach'akushpa puriq. Kanan rumikunawanmi paylla chankakashpa limpu chuqrikaq. ⁶ Chay runaqam karumanda Jisusta rikashpa, kallpaylla rishpa, ñawpambi qonqorikurqan. ⁷⁻⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Qam, dyablu mana baliq, lluqshiy kay runamanda, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay dyabluqa kayshina qayach'akurqan:

—¿Imapaqmi noqamanqa mitikungi qam anaq altu Dyuspa Churinqa? ¡Yush'ayku, amar quesachawaychu! nishpa.

⁹ Chayshina qayach'akushpa niptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imataq shutingi? nishpa.

Chaymi dyabluqa nirqan:

—Noqaykunaqam shutini Manada, ancha achka kashqayllaparayku, nishpa.

10 Chay dyablukunaqam kutin kutin Jisusta rru-garqan:

—Yush'ayku, kay lugarmandaqa ama qatiwayllapachu, nishpa.

11 Chay qaqpapa ladumbim ancha achka kuchikuna mikuykargan. **12** Chaymi dyablukunaqa Jisusta rrugarqan:

—Kach'awayllapa, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.

13 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, riyllapa, nishpa.

Chaymi dyablukunaqa runamanda lluqshishpa, kuchikunamanna yaykurqan. Yaykuptinllapaqam, kuchikunaqa chay qaqpamanda kallpashpa, limpu qaqayashpa, yumbaynin yakuman seqashpa, ch'uqashpa wañurqanllapa. Chay qaqayaq kuchikunaqam ishkay milch'i karqan.

14 Chaymi chay kuchikunata michiqkunaqa ancha manhashpa kallparqanllapa abisakuq:

—Jisukristum kay kusaskunata rurashqa, nishpa.

Paykunaqam abisarqan ch'akrapi kaqkunata, llaqtapi kaqkunata. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa rikaq, mayá, ¿imash kashqa? nishpa. **15** Chayshina ch'ayamushpaqam, chay runataqa rikarqanllapa manana lukutachu. Ashwanmi kapanda rurakushpana, Jisuspa ladumbi shumaqta tiyaykarqan. Chaymi chay runakuna, warmikuna chayshina rikashpaqa, anchana mancharqanllapa. **16** Chay michidurkunaqam chay lukupaq, chay kuchikunapaq manyaqlla

paykunata parlachirqanllapa. ¹⁷ Chaymi chay shamuqkunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa, lluqshinan paykunapa lugarninmanda.

¹⁸ Kanan Jisus yaykuptin barkumanqam, chay kach'akashqa runaqa ancha rrugarqan, pullan rinambaq. ¹⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqawan rinaykimandaqam mas allin ayluykikunawan wasikiman rinayki. Rishpaqa, paykunata parlachiy Dyus llakipashushpa yanapashushqambaq.

²⁰ Chaymi chay runaqa rishpa, dyis llaqtakunapa prubinsyambi kayshina parlachikurqan: “Jisusmi ancha yanapawashqa” nishpa. Kanan yumbay uyaqkunaqam ancha ispantashqata kushikurqanllapa.

Jisusmi suq warmita kach'akachishpa, Jayrupa chinanda kawsachimurqan

(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

²¹ Jisusmi kutirirqan yakupi puriq barkupi atun qoch'apa suq ladun chimbaman. Chaypipismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan, payta uyanambaq. ²² Paykunawan kaykaptinmi, sinaguga wasipa suq kamachikuqnin chayman ch'ayamurqan. Chay runaqam Jayru shutiq. Paymi Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, ²³ kayshina rrugarqan:

—Taytitu, suq faburta ruraway. Chinaymi wañuykanna. Akur makikita sawambi rurashpa, kach'akachinayki, ama wañunambaq, nishpa.

²⁴ Chaymi Jisusqa paywanna rirqan. Chayshina riykaptinqam, ancha achka runakuna,

warmikuna ikinda rishpa, ñambiqqa Jisusta kish'kicharqanllapa.

25 Chay ikinda riqkunapim suq qeshyaq warmi karqan. Chay warmitaqam dusi watakuna tukuya yawar mana dijarqanchu.

26 Chaymi ambikuqkunaman rishpa ancha ñakarqan. Kanan qellaynindapismi limpuna ushyashqa karqan. Piru manam nimatapis kach'akarqanchu. Ashwanmi mastana ashwambayarqan.

27-28 Chaymi payqa Jisuspaq uyakushpa, yuyarqan: ¿Imanayraq Jisuspa kapitanda llamkayman kach'akanaypaq? nishpa. Chaymi runakunapa ukundalla rishpa, ikimanda aypakushpa, kapanda llamkarqan.

29 Chay llamkashqan urasllam yawarqa das dijarqan. Chaymi kwirpundaqa kach'akashqatana tantiyarqan.

30 Piru Jisusqam pudirnin lluqshiptinqa, yach'arqanna. Chaymi ikiman tikrakashpa tapukurqan:

—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.

31 Chayshina tapukuptinmi, chay yach'akuqningunaqa nirqan:

—Rikay, achka runakunam kish'kishashuykangi. ¿Chaychu ningi: “¿Pitaq kapayta llamkashqa?” nishpaqa?

32 Piru Jisusqam yumbayta ancha chaparqan, yach'anambaq, ¿Pim kapayta llamkashqa? nishpa.

33 Chaymi chay warmiqa yuyarqan: Noqapaqmi chapakuykan, nishpa.

Chaymi manchaywan ch'apsikashpa rirqan, ñawpambi qonqorikushpa, tukuy ima pasashqanda Jisusta niq.

34 Jisusqam chay warmita nirqan:

—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Kushikushpana riy. Chaqa chay qeshyaynikimandam ringi kach'akashqana kidaq, nishpa.

³⁵ Chayshina Jisus chay warmiwan parlanangamanmi, chay Jayrupa wasinmanda abisuwan ch'ayamushpallapa, Jayruta nirqan:

—Chinaykiqam wañushqana. Akuna. Amana piñachiychu kay yach'achikuq siñurtaqa, nishpa.

³⁶ Piru chay nishqanllapata mana kasushpam, Jisusqa Jayruta nirqan:

—Ama manchaychu. Yuyakuylla noqapi, nishpa.

³⁷ Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay ikin riqkunataqa manana aparqanchu yumbaytaqa. Aparqanqam Jayruta, Pidruta, Jakubuta, masan Jwandalla. ³⁸ Chayshina Jayrupa wasinman ch'ayashpaqam, uyarqan ancha waqashpa yupakuykaptinllapa. ³⁹ Chaymi Jisusqa yaykushpa uku wasinman nirqan:

—¿Imapaqmi kunyallaqa waqaykangillapa? Chinajaqam mana wañushqachu. Puñuykanllám, nishpa.

⁴⁰ Chayshina niptinqam, chaypi kaqkunataqa Jisusta asiparqanllapa. Piru Jisusqam yumbay ukupi kaqkunata sawaman surqoshpa, chay chinapa taytanda, mamanda apashpa, chay kimsa pullan riqkunawanlla yaykurqan chay alma kashqanmanqa. ⁴¹ Chaymandaqam chinata makinmanda piskashpa nirqan:

—Talita kumi.

Chay nishqanqam rimaynimbipa munan niyta: “Chinita, qamtam niyki, jatarimuy!” nishpa.

⁴² Chaymi chinaqa chay uras wañushqanmanda atarishpa purirqanna. Payqam dusi watayuq karqan. Chay rikaqkunaqam ancha ispantarqanllapa. ⁴³ Piru Jisusmi paykunataqa ancha jwirtita kamachirqan, ama pitapis chaytaqa parlachinanllapa. Nirqambismi chay chinata qarananllapa.

6

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa (Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

¹ Chay llaqtamandaqam Jisusqa uywakashqan llaqta Nasaritmanna kutirqan. Yach'akuqningunapismi pullan rirqanllapa.

² Chaypiqam samana diya ch'ayamuptinqa, Jisusqa yach'achikuykarqan sinaguga wasipi. Chaymi achka llaqta masinguna uyashpaqa, ancha chapashqanshina rimarqanllapa:

—¿Maypitaq waq imaqa chaykunataqa yach'akushqa? ¿Ima yach'ashqandataq yach'achiwanchiq? ¿Imashinataq waq runaqa milagrukunataqa ruran? ³ Chaqa waqqam chay karpintiru. Maryapa ullqo wawan. Jakubupa, Jusipa, Judaspa, Simumba masanmi kay runaqa. Paningunapismi noqanchiokunawan kay llaqtapi tiyanllapa.

Chayshina nishpam, ancha rimarqanllapa. Kanan paykunaqam mana munarqanllapachu Jisusta uaytaqa. ⁴ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Yumbay llaqtakunapi Dyuspaq rimaqkunataqam shumaqta ch'askinllapa. Chay rimaqkunapa llaqta masingunalla, ayllunguna, wasimbi tiyaqkunallam mana shumaqtachu ch'askinllapaqa.

⁵ Chaymi payqa chay Nasarit llaqtambiqa manana atirqanchu achka milagrukunata ruraytaqa. Wakin qeshyaqkunapa sawambi makinda rurashpam kach'akachirqan.

⁶ Chaypaqmi Jisusqa ancha yuyarqan: ñimaraykutaq kay llaqta masiykunaqa mana munanchu noqapi yuyakuytaqa? nishpa.

Chaymandaqam Jisusqa chay sirkas llaqtitakunamanna rirqan yach'achikuq.]

*Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, Dyuspaq yach'achikunanllapa
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)*

⁷ Jisusqam chay dusi apustulningunata qayashpa kamachirqan, ishkay ishkay rinanllapa yach'achikuq. Pudirninda paykunataqa qorqan, dyablukunata runakunamanda qatinanllapa.

⁸ Paykunatam kamachirqan:

—Ñanda rinaykillapaqa, ama nimatapis apayllapachu. Kadunu suq qeru burdundalla apayllapa. Alfurjata, fiyambrita, qellayta ama apayllapachu.

⁹ Llanqekushpalla sapalan kapaykiwanlla riyllapa. Ama apayllapachu ishkay kapaykitaga. ¹⁰ Pusadata tarishpaqa, chaypilla kidayllapa, chay llaqtamanda rinaykikaman. Ama tiyayllapachu suq wasipi suq wasipiqa.

¹¹ Piru mayqan llaqtapi mana munaptinllapa ch'ayachishuyta, ama kidayllapachu chaypiqa. Piru chay llaqtamanda rinaykillapaqa llanqekimanda allpata ch'apsishpa riyllapa, ama ni allpanda apanaykillapa, yach'ananllapa: Paykunaqam manana kwintayuqchu noqanchiolkunawanqa, nishpa.

Alliptam niykillapa, chay fyirusyashuqkunaqam jwisyu diya ch'ayamuptinqa, chay Sudumawan Gumurra llaqtakunamanda mas kastigadu rinllapa kaq, nishpa.

¹² Chayshina kamachiptinmi, payku-naqa rishpa, runakunata, warmikunata yach'achirqan, uchanllapata dijashpa, Dyustana kasunambaqlapa. ¹³ Paykunaqam qatirqan achka dyablukunatapis. Qeshyaqkunapa sawanman asiytita rurashpam, paykunatapis kach'akachirqan.

*Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta
wanchichishqa karqan
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)*

¹⁴ Chay llaqtakunapa gubyirnun Irudismi Jis-uspa famanda yach'arqan, yumbay parlaptinllapa. Chay famata yach'ashpaqam nirqan:

—Alma Jwan Shutichikuqmi wañushqanmanda kawsamushqana. Chaymi chay milagrukunata atin rurayta, nishpa.

¹⁵ Suqkunaqam niqllapa:

—Dyuspaq rimaq chay alma Eliyasmu kawsamushpa, Jisusna shutin, nishpa.

Wakinqam niqllapa:

—Payqam Dyuspaq suq mushuq rimaq kanman, chay unay rimaqkunashina, nishpa.

¹⁶ Gubyirnu Irudisqam chaykunata yach'ashpaqa nirirqan:

—Chay Jisusqam alma Jwan Shutichikuq. Manchu noqaqa umanda pitichirqay. Chay almam kananqa kawsamushqa, nishpa.

17-18 Chaqa chay alma Jwan Shutichikuq kawsaykaptinraqmi, chay gubyirnu Irudisqa masan Filipipa warmin Irudiyasta purichiykarqan. Chaymi Jwan Shutichikuqqqa mana manchashpachu, anyashqa karqan:

—Manam balinchu masaykipa warminwan kanaykiqa, nishpa.

Chaymi Irudisqa Jwandaqa karsilachishpa, kamachirqan kadinakunawan watananllapa.

19 Kanan chay warmi Irudiyasmi Jwan Shutichikuqtaqa ancha ch'iqnishpa, munarqanna wanchiyta, pиру manam atirqanchu wanchiytaqa. **20** Chaqa Irudisqam Jwanda washashpa, chay warmin Irudiyasta nirqan:

—Ama wanchishunchu, nishpa.

Chaqa payqam Jwanda ancha rrispitashpa yuyarqan: Jwanqam ancha allin runa. Dyustam ancha allita kasun, nishpa. Chaymi Jwan yach'achikuptin, chay gubyirnu Irudisqa uyashpa yuyarqan: ¿Kasushaqchu ichu mana? nishpa. Chayshina yuyashpapismi, ancha gustarqan uayaytaqa.

21 Piru suq diyam chay warmi Irudiyasqa illuki kayshina rurarqan. Gubyirnu Irudisqam chay prubinsya Galiliyapa yanapakuq awturidarningunata, mas kamachikuq suldadungunata, suq laya ancha baliq runakunata kumbidarqan, diyambaq shamuptin, fyistata rurananllapa. **22** Chaymi chay diyambaq kumbidashqangunawan mesapi mikuykaptinqa, chay Irudiyaspa chinan ñawpanllapapi ancha dansarqan. Chayshina dansaptinqam, ancha

gustarqan chay Irudistaqa. Chaymi chay Irudisqa intinadanda nirqan:

—Imatapis mañaway. Ima mañawashqaykitam qoshqayki, nishpa.

²³ Chayshinam ancha jurashpa nirirqan:

—Mañawaylla. ¿Imatam munangi? Noqaqam tukuy ima munashqaykita qoshqayki. Tukuy imay kaqmandam midya partita atini qoshuya, nishpa.

²⁴ Chaymi chinaqa lluqshishpa, maman Irudiyasta tapurqan:

—¿Imataraq mañayman? nishpa.

Chaymi mamanqa nirqan:

—Mañay, Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoshunambaq, nishpa.

²⁵ Chaymi chinaqa utqaymaya kallpasshpa, yaykurishpa, gubyirnutqaqa nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi kanalitan qoway, nishpa.

²⁶ Chayta mañashqanraykum, gubyirnu Irudisqa limpu malaganayarqan. Piru yanapakuq awturidarkunapa ñawpambi jurashqanraykum, mana munarqanchu chinata ñigaytaqa. ²⁷ Chaymi suq suldadunda kamachirqan, rishpa karsilman, Jwamba umanda apamunambaq. ²⁸ Chaymi chay suldaduqa rishpa, Jwamba umanda kuchushpa, suq platupi apamushpa, chinatana qorqan. China ch'askishpaqam mamandana qorqan.

²⁹ Chay alma Jwamba yach'akuqningunam chayta yach'ashpaqa, karsilman rishpa, kwirpundallana aparqanllapa pambaq.

*Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)*

³⁰ Jisuspa chay dusi apustulninguna yach'achikushpa, qeshyaqkunata kach'akachishpaqam kutimurqanna. Kutimushepaqam Jisusta nirqanllapa tukuy ima rurashqambaqlapa. ³¹ Chay diyakunapiqam ancha achka runa, warmi Jisusman tandakaqlapa. Chaymi payqa yach'akuqningunawan tandakaqkunata yanapashqanrayku, mana atiqllapachu ni mikuyta ni samayta. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Akullapa ashlita samaq suq chuncha lugarmán, nishpa.

³² Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan rirqanllapa yakupi puriq barkupi chay atun qoch'apa suq chuncha manyanman. ³³ Piru achka runakunam Jisusta rikarqanllapa barkupi riykaqta. Chaymi paykunaqa chay uras chay atun qoch'apa manyanda kallpaylla rirqanllapa. Yumbay chay llaqtakunamanda rishpam, chay barkuta binsishpa, puntata chay chunchamanna ch'ayarqanllapa.

³⁴ Chaymi Jisus barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runata, warmita rikashpa, llakipashpa, yuyarqan: Manam ni pipis kanchu paykunata Dyus nishqanda yach'achinambaqqqa. Mana dwiñuyuq wishakunashinam purinllapa, nishpa. Chaymi Jisusqa paykunataqa ancha yach'achirqan Dyuspaqqqa. ³⁵ Piru tardina kaptinqam, chay yach'akuqningunaqa nirqan:

—Tardinám. Manam pipis kay chunchapiqa tiyanchu. ³⁶ Chayri kay runakunata, warmiku-

nataqa dispidiyna, sirka kasiriyukunaman rinanllapa, mikunanda randiq, nishpa.

³⁷ Piru Jisusqam nirqan:

—Qamkuna qarayllapa, nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—¿Maymandataq dusyintus dinaryu qellaytaqa tarishaqllapa, yumbaypaq tadata randinayllapaqa? nishpa.

³⁸ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Ayka tandayuqtaq kangillapa? Mayá, riyllapa rikay, nishpa.

Chaymi paykunaqa rishpa rikaqqqa nirqanllapa:

—Sinku tandita ishkay piskaditullam kan, nishpa.

³⁹ Chaymi Jisusqa yumbay chay runakunata, warmikunata kamachirqan, pachan pachan chay qewakunapa sawambi tiyanambaqllapa.

⁴⁰ Chayshina kamachiptinqam, wakinqa 50, 50 tiyarqanllapa; wakinqam 100, 100 tiyarqanllapa. ⁴¹ Chaymandaqam Jisusqa

chay sinku tanditata, ishkay piskadituta piskashpa, syiluman chapakushpa, Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam chay tanditakunata piti piti rurashpa, yach'akuqningunata qorqan, chay yumbay runata, warmita qonanllapa. Chay ishkay piskaditutapismi chayshinalla piti piti rurashpa, yumbaya qorqanllapa. ⁴² Chayshina qoptinqam, yumbay undanangaman mikurqanllapa.

⁴³ Chayshina mikuptinllapaqam, achka pidasu tanda piskaduwan subrarqan. Chaymi dusi kanasta undakunata tandarqanllapa. ⁴⁴ Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 5.000 karqan.

(Warmikunawan, wambrakunawanqam mas achka karqan.)

Jisusmi ancha atun qoch'apa sawanda ch'akip rirqan

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Chay ancha achka runakuna, warmikuna mikuptinqam, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Yakupi puriq barkuman lluqshishpa, ñawpayllapa waq chimba Bitsayda llaqtaman, nishpa.

Chayshina nishpam, payqa kidarqan, yumbay-manda dispidikanambaq. ⁴⁶ Chaymandaqam, sapalanllana rirqan suq lumaman, Tayta Dyusman mañakuq. ⁴⁷ Chay diya amsayaptinqam, chay barkuqa chay atun qoch'apa ch'awpimbina karqan. Kanan Jisusqam sapalanlla kidarqan chay lumapi. ⁴⁸ Piru ñawpa ladunmanda ancha wayraptingmi, chay yach'akuqningunaqa mana atirqanllapachu ñawpaman riyta. Chayshina kaykaptinmi, Jisusqa paykunataqa rikarqan barkupa kumsanan palangunawan ancha shinchikushpa apaykaqta. Chayshina ñakaykaptinllapam, manaraq achikyaptin, Jisusqa yakupa sawanda ikinllapata rirqan. Chayshina rishpaqam, paykunataqa pasaykarqanna. ⁴⁹⁻⁵⁰ Chayshina yakupa sawanda riykaqta rikashpaqam, paykunaqa yuyarqan: ¡Waqqam alma! nishpa. Chaymi ancha manchashpa yumbaynin qayach'akurqan. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Noqam kani, nishpa.

51 Chaymandaqam Jisusqa chay barkuman lluqshiptinqa, wayraqa limpu qasillarqan. Chayta rikashpaqam, chay yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. **52** Paykunaqam chayraq rikashqallapa karqan, Jisus tanditata achkayachiqtin. Piru chay milagruta rikashpapismi, manaraq paypiqa allitaqa kriyirqanllapachu, angu shunqoyuq kashqanllaparayku.

*Jisusmi Jinisarit pambapi qeshyaqkunata
kach'akachirqan*
(Mt 14.34-36)

53 Chaymandaqam barkupi chay atun qoch'ata pasashpaqa, Jinisarit pambaman ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam, barkuta watarqanllapa atun qoch'apa manyambi.

54 Chay barkumanda diki ishkoptinllapaqam, chaypi tiyaqkunaqa Jisustaqa das riqsirqanllapa.

55 Chaymi chay rikaqkunaqa kallparqanllapa yumbay chay lugarkunaman abisakuq:

—Jisusqam chay lugarmen shamushqa, nishpa.

Chaymi achka qeshyaqkunata parakunapi apa-murqanllapa Jisusman. **56** Kanan yach'ashpa: Jisusqam chaymanna riykan, nishpa, qeshyaqkunata apaqlropa shuyachiq. Chaymi llaqtakunapi, kasiriyukunapi, chunchakunapi, ñangunapi, tukuy maypi qeshyaqkunata shuyachishpa, Jisusta ancha rrugarqanllapa:

—Yush'ayku kay qeshyaqniykunatar dijay, kapitaykipa manyanda llamkananllapa, nishpa. Chaymi chay qeshyaqkunaqa Jisuspa kapanda llamkashpa, yumbay kach'akarqanllapa.

7

*Kaykunam uchakunaqa
(Mt 15.1-20)*

¹ Suq diyam wakin farisiyu duktrinayuqkuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunapis Jirusalin llaqtamanda shamurqanllapa Jisusman. ² Paykuna rikaykaptinmi, Jisuspa wakin yach'akuqninguna makingunata mana mayllashpachu mikurqanllapa. Chaymi chay shamuqkunaqa Jisuspa yach'akuqningunata anyarqanllapa. Chaqa isrraylinu llaqta masingunapa mayllakuna kustumbrindam mana rurarqanllapachu. ³⁻⁴ Piru chay farisiyukunaqam, isrraylinu masingunawan kanangaman unay agwilungunapa chay mayllakuna kustumbrinda, suq laya kustumbringunatapis ruranllapa. Chaymi kutin kutin mayllanllapa makingunata, basungunata, jarrangunata, jirru mangangunata, kamangunata. Llalli plasaman rishpa kutimushpaqam, kutin kutin makingunata mayllashparaq mikunllapaqa. Mana mayllashpaqam, mana mikunllapachu. ⁵ Chaymi chay farisiyukuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunapis piñakushpa, Jisusta nirqanllapa:

—Rikay, qamwan puriqkunaqam mana mayllakushpachu, mapa makingunawan mikunllapa. Mayá, ¿imaraykutaq mana ruranllapachu agwilunchiqkuna rurashqanshinaqa? nishpa.

⁶ Chaymi Jisusqa chay rimaqkunata nirqan:

—¡A, qamkuna shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaqa! Qamkunapaqmi Dyuspaq rimaq Isayiyasqa librumbi kayshina Dyus nishqanda iskibrirqan:

Kay runakunaqam shiminwanlla kasuwanllapa.

Manam alliptaqa kasuwanllapachu tukuy shunqonwanqa. Chaymi noqamandaqa akrakashqallapan.

⁷ Chayraykum mana nimapis balinchu paykuna noqata alabawananqa. Chaqa runakuna nishqandallam yach'achikunllapa, nishpa.*

⁸ Kayshinallam qamkunapis Dyus kamachikushqanda dijashpaqa, runakuna kamachikushqandalla ruraykangillapa. Chaymi chay mayllakuna kustumbri layata rurashpaqa, jarraykikunata, basuykikunata mayllangillapa.

⁹ Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:

—Qamkunaqam chay kustumbrikikunata ruranaykirayku, Dyus kamachikushqandaqa mana kasungillapachu. ¹⁰ Chaqa Muysismi kamachikurqan: “Taytaykita, mamaykita rrispitashpa kasuy. Taytanda mamanda mayqan maldisyagta wanchiyllapa”, nishpa.* ¹¹ Piru qamkunaqam ningi: “Suq runaqam taytanda mamanda atin niyta: ‘Manam atinichu yanapashuya. Yumbay kusasniykunatam Dyusta rini qoq’ ” nishpa. ¹² Chayshina nishpaqam, qamkunaqa suqkunata yach'achiykangi: “Mana munashpa yanapayta taytaykita mamaykitaqa, ama yanapaychu”, nishpa. ¹³ Chayshina

* **7:7** Isaías 29.13 * **7:10** Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16

yach'achikushpaqam, qamkunaqa Dyus nishqandaqa mana baliqpaqna riqsiykangillapa, runakunapa kustumbrindalla ruranaykirayku. Kanan suqmanda yach'akushpam, suqkunatana yach'achingillapa. Achka laya mana baliq kustumbrlikunata rurangillapa chay kustumbrtashina.

¹⁴ Chaymandaqam yumbay chaypi kaqkunata qayashpa nirqan:

—Yumbayniki uyawashpa, allita intyindiwayllapa: ¹⁵ Tukuy ima sawamanda yaykuqqam mana uchayuqtachu dijashungi. Ashwanmi mana allikunata shunqoykipi yuyashpa, uchayuqqa kangillapa. ¹⁶ Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa allita uyawayllapa, nishpa.

¹⁷ Chaymandaqam Jisusqa chay achka runakunamanda akrakashpa, suq wasimanna yaykurqan. Chay wasipina kashpaqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:

—Chay nishqaykitaqar allita intyindichiwayllapa, nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima qamkunapischu mana intyindingillapa? Noqaqam nishushqallapa kani: Mikuna sawamanda pach'anchiqman yaykushpaqam, mana uchayuqtaqa rurachiwanchiqchu. ¹⁹ Chaqa manam ni pipis shunqonmanqa mikunchu. Ashwan mikunchiqqam pach'anchiqman. Chaymandaqam kwirpunchiqmandaqa lluqshinna litrinaman.

Chayshina nishpaqam yach'achikurqan: Yumbay laya mikunaqam limpyu, nishpa.

²⁰ Kayshinapismi nirqan:

—Runakunapa mana allin yuyayningunam uku shunqonmanda lluqshin, uchayuq kanambaqqqa. ²¹ Chaqa shunqonllapapi mana allin yuyayninguna kaptinmi, kay laya mana allikunata ruranllapa: Wakinqam warmiyuq kashpa, ichu warmipis runayuq kashpaqa, suqwan puñunllapa. Wakin sapalan kaqkunaqam piwambis puñunllapa. Wakinqam wanchikun, ²² suwakun, suqpa imangunata ancha munanllapa. Wakinqam malnaturalkuna. Wakinqam mishki mishkita parlachishpa, ingañakunllapa. Wakinqam kwirpunda mana sujitashpachu, munashqandalla ruranllapa. Wakinqam imapaqpis imbidyakunllapa. Wakinqam washa rimaykuna. Wakinqam palanganukuna. Wakinqam mana jwisyuyuqkuna. ²³ Yumbay chay mana baliq yuyaykunaqam runapa shunqombi tarikan. Chay laya mana baliqkunata yuyashpam, uchayuqna kidanllapa.

*Suq furastira warmim Jisuspi ancha
yuyakurqan*

(Mt 15.21-28)

²⁴ Jisusqam chay kashqanmandaqa rirqanna (Isrrayilpa ladumbi kaq nasyunman. Chay nasyumba) Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkunman ch'ayashpaqam, suq wasipina kidarqan. Jisusqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chaypi kashqanda. Piru dasmi yach'arqanllapa. ²⁵⁻²⁶ Chaymi suq warmi Jisus chaypi kashqanda yach'ashpaqa, das shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, rrugarqan:

—Taytitu, chinitaymanmi dyablupa ispiritun yaykushqa. Yush'ayku paymanda qatiy chay dyablutaqa, nishpa.

Chay warmiqam chay suq nasyun Sirufinisya shutiqmanda kashpa, grigu rimaypi rimarqan. Manam issraylinachu karqan. Chaymi chay warmitaqa Jisusqa nirqan:

²⁷ —Manam allichu isrraylinu masiykunata dijashpa, jwirakunata yanapanaypaqqqa. Isrraylinu masiykunaqam wambraykunashina. Puntataqam wambranchiqkunata qaranchiq, ¿manachu? Manam allichu wambranchiqkunapa tandanda qoch'ishpa, allqetukunata puntata qarananchiqqa.

²⁸ Chaymi chay warmiqa nirqan:

—Arí. Chayshinam, Taytitu. Piru wambrakuna mesapi mikuptinqam, allqokunapis mesapa warambi tiyashpa, chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykunatapis ashlitata yanapawanayki,) nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa chay warmita nirqan:

—Allitam kuntistawashqa kangi. Chaymi rini yanapashuq. Atinginam riyta. Dyabluqam wawaykimandaqa lluqshishqana, nishpa.

³⁰ Chaymi chay warmiqa wasinman kutirish-paqa, chay wawandaqa kamambi tarirqan kach'akashqatana. Chaqa paymandaqam dyabluqa lluqshishqana karqan.

Jisusmi suq surdu muduta kach'akachirqan

³¹ Jisusqam chay Tiru llaqta ladumanda rishpaqa, chay prubinsya Sidunda, chay

prubinsya Dikapulista pasashpa, ch'ayarirqan chay Galiliya Atun Qoch'aman. [Nuta: *Chay shutin "Dikapulismi" munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.*] ³² Chayman ch'ayaptinqam, Jisusman apamurqanllapa suq surdu mudu runata. Ch'ayachimushpaqam Jisusta rrugarqanllapa, chay runapa sawambi makinda rurashpa, kach'akachinambaq.

³³ Chaymandaqam Jisusqa chay runata suq laduman apashpa, rinringunaman didungunata rurarqan. Tuqayninwan didunda tuyuchishpa, qallunman rurarqan. ³⁴ Chaymandaqam anaq syluman chapakushpa, llakishpa, samayninda kach'ashpa nirqan:

—¡Ifata!

Chayqam munan niyta: “¡Kich'akay!” nishpa.

³⁵ Chayshina niptinqam, chay runaqa surdu kashqanmanda chay uras uyakurqanqa. Kanan mudu kashqanmandapismi, chay uras dasna atirqan rimayta. ³⁶ Kanan Jisusqam yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Kay runata kach'akachishqaypaqqa amakish ni pitapis willangillapachu, nishpa.

Chayshina kutin kutin niptimbismi, paykunaqa mana kasushpachu, ashwamba chay famata par-lachikurqanllapa. ³⁷ Chaymi runakunaqa: ¿Ima laya runataq chayqa? nishpa, ancha ispan-tashqata Jisusta kayshina alabaqllapa:

—¡Rikay kay runaqa! Tukuy imata allita yach'an rurayta. Surdukunatam uyachin. Mudukunatam rimachin, nishpa.

8*Jisusmi 4.000 runakunata qararqan
(Mt 15.32-39)*

¹ Chay tyimpupim ancha achka runa, warmi Jisusman shamurqanllapa. Kanan manam nimapis waqpiqa karqanchu mikunanllapa. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

² —Ancham llakini kay uyawaqkunapaq. Chaqa kaypiqam kimsa diyana noqawan kashqallapa uyawanambaq. Kanan paykunaqam mana ni-mayuqchu mikunanllapaqa. ³ Piru mallaqtalla wasinman kach'aptiyqach'i, shaykushpa ñambi binsikanmanllapa. Llalli wakinqam ancha karumanda shamushqallapa.

⁴ Chayshina niptinqam, yach'akuqningunaqa nirqan:

—¿Imatamir qarashun kay chunchapiqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, mikunata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq.

⁵ Chayshina niptinmi, Jisusqa tapurqan:

—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Syiti tanditayuqllam kanillapa, nishpa.

⁶ Chayshina niptinqam, Jisusqa yumbay chay runata, warmita kamachirqan, waqpi kaypi pambapi tiyananllapa. Chaymandaqam chay syiti tanditata piskashpa, Tayta Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, tanditakunata piti piti rurashpa, yach'akuqningunata qorqan, paykunana yumbay runata, warmita qarananllapa. ⁷ Karqambismi piskaditukuna. Chaykunapaqpismi pagikushpa, yumbayta

qarachirqan. ⁸ Chayshina qarachiptinqam, yumbay runa, warmi undanangaman mikurqanllapa. Chaymandaqam chay subrataqa syiti kanastakuna undata tandarqanllapa. ⁹ Chay mikuqkunaqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Chaymandaqam yumbayta dispidishpa, dijarqanna rinanllapa. ¹⁰ Chayshina yumbay riptinqam, Jisusqa yach'akuqningunawan yakupi puriq barkupi rirqanllapa Dalmanu lugarmanna.

Farisiyukunam Jisusta nirqanllapa, suq milagruta ruranambaq

(Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)

¹¹ Chay Dalmanu lugarpina kaptinqam, farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusman shamurqanllapa. Chaymi Jisusta uyashpaqa, payta mallipashpa nirqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinám. Mayá, qam Dyusmanda shamuq kashpaqa, suq milagruta syilumanda kaqta ruray rikanayllapa, nishpa.

¹² Chaymandaqam Jisusqa shunqombi ancha llakishpa nirqan:

—Kay runakunaqa ¿imaraykutaq munanllapa milagrukunata ruranayqa? Alliptam niykillapa, manam rinichu ruraq nima laya milagrukunata, nishpa.

¹³ Chaymandaqam chay farisiyukunamanda akrakashpa, Jisusqa yakupi puriq barkupina rirqan chay atun och'apa suq manyanman.

Farisiyukunapa duktrinanmi dañachikuq libadurashina karqan

(Mt 16.5-12)

14 Rishpaqam, Jisuspa yach'akuqningunaqa tandata mana randishqallapachu karqan. Kanan fyambrinda qonqashpam, suq tanditayuqla riykarqanllapa yakupi puriq barkupiqa.

15 Chaypim Jisusqa paykunata nirqan:

—Farisiyukunapa libaduranmanda, gubyirnu Irudispa libaduranmandaqa kwidakayllapa, nishpa.

16 Chayshina kunaptinqam, Jisuspa yach'akuqningunaqa paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imapaqraq chayshinaqa niwanchiq? Mana tandayuq kaptinchiqch'i, chaytaqa niwanchiq, nishpa.

17 Chayshina parlaptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imaraykutaq niykangillapa: “Manam tandayuqchu kanchiq” nishpaqa? ¿Ima, manachu intyindingillapa? ¿Ima manachu jwisyuyuq kangillapa? **18** ¿Ima manachu ñawikillapawan rikashqallapa kangi chay rurashqaytaqa? ¿Ima manachu rinrikiwan uyawangillapa? ¿Ima manachu nimatapis yuyangillapa? **19** Mayá, chay sinku tanditata piti piti ruraptiy 5.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanastakuna undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:

—Dusi kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

20 Chaymandaqam Jisusqa tapurqan:

—Mayá, chay syiti tanditata piti piti ruraptiy 4.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanasta undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:

—Syiti kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

²¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima manaraqchu intyindingillapa? nishpa.

[*Nuta: Jisukristuqam mana tandapaqchu rimarqanqa. Ashwanmi nirqanqa: "Ashla libadurallam saksachin achka masata. Chayshinallam chay farisiyukunapa mana baliq kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiqqa, ancha dañachiwanchiqman", nishpa.*]

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

²² Chaymandaqam Bitsayda llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi Jisus kaykaptinqam, suq sarku runata apamurqanllapa, ñawingunata kach'akachinan. ²³ Chaymi Jisusqa chay sarkuta rambashpa, chay llaqtamanda sawa chunchaman aparqan. Chay chunchapiqam chay runapa ñawingunata tuqayninwan nuyuchishpa, makingunata sawambi rurashpa, tapurqan:

—Mayá, ¿atinginachu imatapis rikayta? nishpa.

²⁴ Chayshina tapuptinqam, chay runaqa ashla rikakushpaqa, nirqan:

—Salqetatam runakunata rikani muntikuna puriykaqtashina, nishpa.

²⁵ Chaymi Jisusqa chay runapa ñawinda suq kutinda llamkarirqan. Chay urasllam ñawingunaqa allitana chapakurqan. Chaymi tukuy imata atirqanna rikayta. ²⁶ Chayshina rikakuptinqam, Jisusqa chay runataqa kamachirqan:

—Riyna wasikiman. Piru amakish chay llaqta-manqa ringichu. „Amakish ni pitapis nimatapis ningichu, nishpa.„

Pidruqam nirqan: “Jisusqam Dyuspa Churin”, nishpa

(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

²⁷ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan prubinsya Sesarya Filipupa kasiriyungunaman. Riqshinam ñambi yach'akuqningunata tapurqan:

—Runakunaqa, ¿imatam nin noqapaqqqa? ¿Pish kani paykunapaqqqa? nishpa.

²⁸ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Wakinqam nin, Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq unay rimaq Eliyassi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq suq rimaqshi kangi, nishpa.

²⁹ Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqqa? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Qamqam Dyus Akrashqan Washadurniyllapa kangi, nishpa.

³⁰ Chayshina niptinqam, Jisusqa kamachirqan:

—Amakish ni pitapis chaytaqa ningillapachu, nishpa.

Jisusmi nirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

³¹ Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Noqaqam Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, ancha rini padisiq. Kanan kamachikuq ansyanukuna, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam mana baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru wanchiwaptinllapam, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

³² Chayshina paykunata ancha klaruta niptinqam, Simun Pidruqa suq laduman sapalandapashpa, Jisusta nirqan:

—Ama chayshinaqa rimaychu, nishpa.

³³ Chayshina niptinmi, Jisusqa das tikrakashpa, yach'akuqningunata chapashpa, Pidruta kayshina anyarqan:

—¡A dyablu! ¡Ladiyay ñawpaymanda! Chaqa qamqam dyablushina mana munangichu ruranaypaq Taytay Dyus munashqanda. Kanan Dyuspi mana kriyiqkunashinam qamqa yuyaykangi, nishpa.

³⁴ Chaymandaqam yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

—Mayqan runa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, noqa munashqayta ruranqa. Amana ruranqachu pay munashqandaqa. Noqapi kriyishqanrayku suq kruspi munaptinllapa wanchiytapisri, noqatalla sigiwanqa. ³⁵ Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykiqa, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi ichu Dyus nishqambi kriyiptiki wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. ³⁶ Piru suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi

chingashpaqa, ¿imapaqtaq balinman? ³⁷ Mayá, chay wañushqaqa, ¿aykatam pagarakunman washakananqa? ³⁸ Chaymi qamkuna Dyusta kuntraq uchayuq runakunapa ñawpambi noqapaq ichu noqa nishqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'ayllapa: Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyirnushina, Tayta Dyuspa llipyayninwan llipyashpa, paypa santu anjilningunawan. Chay diyaqam paypis noqapaqqqa rin penqakuq, nishpa.

9

¹ Kayshinapismi Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kaypi wakin kaqkunam manaraq wañushpa, Taytaya pudirninda rinllapa rikaq, pay ancha jwirsayuq kamachikuptin, nishpa.

*Jisukristum llipyarqan
(Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)*

² Sayis diyas pasaptinmi, Jisusqa rirqan suq atun lumapa sawanman. Chaymanqam pullan aparqan Pidruta, Jakubuta, Jwanda. Chay lumapina kashpaqam, Jisusqa paykunapa ñawpambi suq layayarqan. ³ Kapanqam ancha yuraq llipyaykaq qasashina tirkarqan. Kay mundupi mudananda mayqan taqshashhpapismi, mana pipis atinmanchu chay layata yuraqyachiytaqa. ⁴ Chaymandaqam chay kimsa yach'akuqningam chapaykashpa rikarqan Eliyasta, Muysista Jisuswan parlaykaqta. ⁵⁻⁶ Chaymi paykunaqa ancha mancharqanllapa.

Chayshina manchashpam, Pidruqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu. Ancha alliraq kaypi kananchiqqa. Rurashaqlapa qamkunapaq kimsa chugllata: suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

Piru Pidruqam manchashpa, chay rimashqam-baqqqa mana yach'arqanchu: ¿Imatam rimaykani? nishpaqa. ⁷ Chaykamanqam paykunapa sawambi pukutay rikakushpa, limpu pambarqan. Chay pukutaypa ukunmandam Tayta Dyus Churin Jis-uspaq nirqan:

—Kaymi kuyashqay Churiy. Payta uyayllapa, nishpa.

⁸ Chaymandaqam chay uras rridurninllapaman chapakushpaqa, Jisuswan chay ishkay parlaykaqtacha manana rikarqanllapachu. Jisustallanam rikarqanllapaqa.

⁹ Chaymandaqam chay lumamanda shamuqshina, Jisusqa chay kimsa yach'akuqinda nirqan:

—Qamkuna rikashqaykitaqa amaraq ni pitapis parlachiyllapachu wañushqaymanda kawsamunaykaman, nishpa.

¹⁰ Chaymi paykunaqa mana ni pitapis parlachirqanchu. Piru paykunapuram tapunakurqan:

—¿Imaraq munan niyta: “Wañushqaymanda kawsamunaykaman”, nishpa?

¹¹ Chayshina parlashpaqam, Jisusta tapurqanllapa:

—Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykum nin: “Eliyasmí puntata rin shamuq.

(Chaymandaraqmi Dyus Akrashqan Washadurqa
rin shamuq”, nishpaqa?)

12 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allibmi Eliyas puntata shamun tukuy imata allichaq. Piru Dyuspa Santu Librumbiq
¿imatataq nin Dyusmanda Shamuq Runapaq? Chaypiqam nin: “Shamuptinqam, runakunaqa mana baliqpaq rinllapa riqsiq. Kanan ancham rin padisiq”, nishpa. **13** Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam shamushqana. Shamuptinqam, runakunaqa mana llakipashpachu, paykuna munashqanda rurarqanllapa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim paypaqqa nishqa karqan: Rinmi padisiq, nishpa. [*Nuta: Jisukristuqam chayshina Jwan Shutichikuqpaq parlachikurqan Eliyaspa shutinwan. Payqam Eliyasshina karqan. Rikay Matiyu 17.13pi.*]

Jisusmi suq wambra atakiyuqta kach'akachirqan

(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

14 Jisusqam chay kimsa yach'akuqninwan kutimushpaqa, chay wakin yach'akuqningunata ancha achka runakunawan kaykaqta tarirqan. Chaypim Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqwan anyanakuykarqanllapa.

15 Chay runakunaqam Jisusta ch'ayaykaqta rikashpaqa, ispantashqata kallparqanllapa napaykuq. **16** Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imapaqmi paykunawanqa qamkunaqa anyanakuykangillapa? nishpa.

17-18 Chayshina tapuptinqam, chaypi kaq suq runa nirqan:

—Yach'achikuq taytitu, dyabluum churiyta muduyachishpa, atakikunata qon. Chaymi qaman apamurqay kach'akachinayki. Chaqa chay dyablu chay atakikunata qoptinmi, maypipis churiyqa bulakan. Kanan babash'kunatam sitakuchin. ¡Kirungunatam qech'yachin! Kanan limpunam ishkin. Chaymi yach'akuqnikikunata rrugarqani, kay churiymanda chay dyabluta qatinambaq. Piru paykunaqam mana atishqallapachu qatiyta, nishpa.

19 Chaymi Jisusqa nirqan:

—¡A, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqayki? Mayá, chay wambraykita kayman apamuyllapa, nishpa.

20 Chayshina paykuna apamuptinqam, chay dyablu Jisusta rikashpa, atakikunata qorqan chay wambrataqa. Chaymi chay wambraqa pambaman bulakashpa, bulatikashpa, babash'kunata sitakurqan. **21** Chaymi Jisusqa paypa taytanda tapurqan:

—Kay churikiqa, ¿ima tyimpumandapacham kayshinaqa? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Takshitanmandam kayshinalla. **22** Kanan kutin kutinmi chay dyabluqa kay wambrityutaqa ninaman yakuman bulan wanchinambaq. ¡Chayri llakipawashpa yush'ayku, atishpaqa kach'akachiy kay wambraytaqa! nishpa.

23 Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Noqapi yuyakuptikiqam, tukuy imata atini rurayta. Piru ɿatingichuraq noqapi yuyakuytaqa? nishpa.

24 Chaymi chay runaqa qayach'akushpa nirqan:

—¡Qambim yuyakuni! ¡Piru yanapawayri, masta yuyakunaypaq! nishpa.

25 Chayshina niptinqam, Jisusqa achka runa shamuqta rikashpa, utqaymaya chay dyabluta kayshina anyarqan:

—¡Qam surdu mudu dyabluqa, noqa kikiymi kamachiysi, lluqshiy kay wambramanda! ¡Amakish yaykuringichu! nishpa.

26 Chayshina nishpa qatiptinqam, chay dyabluqa qayach'akushpa, atakikunata qoshpa, chay wambramanda lluqshirqan. Lluqshishpaqam wañushqatashina dijarqan. Chaymi rikaqkunaqa nirqan:

—¡Jwira, wañurqannam wambraqa! nishpa.

27 Piru Jisusqam wambrataqa makinmanda piskashpa shayachirqan.

28 Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan yaykurqanna suq wasiman. Chaypi mana pipis kaptinqam, paykunalla Jisusta tapurqanllapa:

—Noqaykunaqa, ɿimaraykutaq mana atirqaylla-pachu qatiyta chay dyablutaqa? nishpa.

29 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay laya ancha wapu dyablukunataqam mana chayshinallaqa atinchiqchu qatiytaqa. Dyuspi ancha yuyakuqkunallam payman ancha mañakushpa, layunashpa, atin qatiytaqa.

*Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)*

³⁰ Jisusqam chay kaykashqanmanda rishpaqa, pasarqan prubinsya Galiliyapa lugarningunata. Piru payqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chayman riykashqandaqa. ³¹ Chayman riqshinaqam chay yach'akuqningunata nirqan:

—Noqa Dyusmanda Shamuq Runatam kuntrawaqkunapa makinman rinllapa intrigakuwaq. Chaymi wanchiwanqallapa. Chayshina paykuna wanchiwaptimbismi, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

³² Piru Jisus chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunaqa mana nimatapis intyindirqanchu: ¿Imapaqmi chaytaqa niykan? nishpaqa. Kanan tapuq purishpapismi, manchashpa, mana ni tapurqanllapachu.

*Mas kamachikuqri kayshina kanqa
(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)*

³³ Chayshina rishpaqam, Kapirnawun llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam, suq wasimanna yaykurqanllapa. Chaypi kashpaqam, Jisusqa yach'akuqningunata kayshina tapurqan:

—¿Qamkunaqa imapaqmi ñambiqqa anyanakurqayki? nishpa.

³⁴ Chaqa paykunaqam ñambiqqa anyanakushqaqa karqan: “Mayqanninchiqmi mas baliqqa kanchiq”, nishpa. Chaymi tapuptinqa, paykunaqa penqakushpa,

uyararqanllana. ³⁵ Chaymandaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqninda qayashpa, tiyashpa, nirqan:

—Chay mas baliq munaq kaytaqa, umildiyashpa, yumbayta sirbinqa kriyadushina, nishpa.

³⁶ Chaymandaqam suq wambrituta apashpa, paykunapa ch'awpimbi marqashpa nirqan:

³⁷ —Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, alabis noqata ch'ayachiwaykanmanshina. Piru manam noqatallachu ch'ayachiwaykanqa. Ashwanmi Taytay Dyustapis ch'ayachiyanqa. Chaqa paymi kach'amuwashqa, nishpa.

*Chay mana kuntranchiqmi noqanchiqpa
faburninchiqqa
(Lk 9.49-50)*

³⁸ Chaymandaqam yach'akuqnin Jwanqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa, dyablukunata runakunamanda qatiykaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.

³⁹ Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Dijayllapa chayshina ruranambaq. Chaqa mayqan ruraq suq milagruta shutiyta myintashpaqam, mana kuntrawanchu. ⁴⁰ Mana kuntranchiq kaqkunaqam, faburninchiq.

⁴¹ Chaymi allipta niykillapa, mayqan runa ichu warmi shutiyta myintashpa, ashla yakituta

qoshuptin noqapa kashqaykiraykum, Dyus kikin rin pagaraq, nishpa.

*Kwidakayllapa, ama uchata ruranaykipaq
(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)*

42 'Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi chay uchata rurachiqpappa mas alli kanman suq atun mulinu rumita kungambi watashpa, mar yakuman wichukunanllapa (manaraq chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu kanambaq). **43** Chayri makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranambaqqa, kuchushpa wichukuy. Chaqa mas allim kanman, syiluman manku ch'ayanayki. Manam allichu ishkay makiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnu mana nunka wañuq ninaman rinaykipaq. **44-46** Chayshinalla ch'akiki munaptin apashuya uchata ruranaykiqa, kuchushpa wichukuy. Mas allim kanman, kuju ch'ayanayki syiluman. Manam allichu ishkay ch'akiyuq kashpa, uchaykirayku chay mana nunka wañuq infyirnu ninaman rinaykiqa. Chaqa infyirnupiqam mana nunka wañunqachu chay kuru mikushuqkunaqa. Chaypi chay nina lumyaqpismi mana nunka wañunqachu. **47** Ñawikiwan imata rikashpa, uchata munaptiki ruraytapis, mas allim surqosha wichukunayki. Chaqa mas allim chulla ñawiyuqla kashpa, syiluman ch'ayanayki. Manam allichu ishkay ñawiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnuman rinaykiqa. **48** Chaqa infyirnupiqam mana nunka rinchu

wañuq. Chay nina lamyaykaqpismi mana nunka rinchu wañuq.

49 '(Manchu aychamanqa kach'ita wkichunchiq, ufrinda kanambaq.) Chayshinallam runakunapa sawanman kach'itashina ninataqa rinllapa ru-raq, (uchanmanda akrakanambaq). Chaqa yumbay ufrindakunam kach'iwan allichadu rin kaq. **50** Piru kach'iqam allin kashpapis dañakashpaqa, manana nimapaq balinchu, ¿manachu? Chaqa ¿imashinanam atinchiqman allichaytaqa? Piru qamkuna kuyanakushpaqam, allin kach'ishina kangillapa. Chayri shumaqta kuyanakushpa kawsayllapa.

10

Jesusmi nirqan “Rrispitu warmikimanda ama akrakaychu”, nishpa

(Mt 5.31-32; 19.1-12; Lk 16.18)

1 Chay Kapirnawun llaqtamandaqam Jisus rirqanna prubinsya Judiyaman, rriyu Jurdamba waq ladu chimbannman. Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna Jisusman tandakarqan. Chaypipismi paykunata Taytanchiq Dyuspaq yach'achirqan. **2** Wakin farisiyu duktrinayuqpismi tandakarqanllapa Jisusman, mana atiypaq tapunakunata tapunanllapa, mana allita kuntistaptin, tumbananllapa. Chaymi kayshina tapurqanllapa:

—Mayá, ¿suq runachu atin warminmanda akrakayta ichu mana? nishpa.

3 Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, *čimatam Dyuspaq unay rimaq Muysisqa chaypaqqqa kamachikurqan?* nishpa.

⁴ Chaymi paykunaqa nirqan:

—Muysismi nirqan, suq runa warminmanda munashpa akrakaytaqash, suq kartata qoshma, atin akrakayta, nishpa.

⁵ Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Unay agwilunchikunaqam qamkunashina Dyustaqa mana munarqanchu kasuya. Chaymi Muysisqa ancha angu shunqoyuq kaptinllapa, paykunata kamachirqan, chay kartata qonanllapa. ⁶ Piru Dyusqam mana munanchu chayshina rurananchiqqa. Chaqa kay pachata tukuy imata rurashpaqam, suq ullqota, suq warmita rurarqan. ⁷ Chaymi chay tyimpumandapacha suq ullqoqa taytanmanda, mamanmanda akrakashpa, warminwanna tandakashpa tiyan. ⁸ Kanan ishkay kashpapismi suqshinallana tiyanllapa. Mananam ishkayshinachu. ⁹ Chayri runakunaqa Dyus tandashqandaqa ama akranqallapachu, nishpa.

¹⁰ Chaymandaqam Jisuswan wasipina kashpallapaqa, chay yach'akuqningunapis chay nishqambaq tapurqan. ¹¹ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayqan runa warminmanda akrakashpa, suq warmitana tandaqqam, punta warminda traysyunda ruraykan. Chaymi ancha uchayuqna chay runaqa. ¹² Warmipismi runanmanda akrakashpa, suq runawan kashpaqa, chay punta runanda traysyunda ruraykan. Chaymi chay warmipis ancha uchayuqna.

*Jisusmi wambritukunata bindisirqan
(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)*

¹³ Achka runa, warmim wambritungunata apamurqanllapa Jisusman, sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru yach'akuqningunaqa wambran apamuqkunata anyarqanllapa. ¹⁴ Chayta uyashpaqam Jisusqa piñakushpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Dijayllapa chay wambritukuna noqaman shamenambaq. Ama arkyallapachu. Chaqa Tayta Dyus shumaqta kamachikuptingam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa kawsaq. ¹⁵ Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam tukuy tyimpu rin kawsaq Dyuswanqa; manaqa manám.

¹⁶ Chayshina nishpaqam, wambritukunata marqashpa, makinda sawanman rurashpa, Dyusman mañakurqan, chay wambritukunata yanapanambaq.

*Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan
(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)*

¹⁷ Jisukristu riykaptinnam, suq runa kallpaylla ñawpanman ch'ayamushpa, qonqorikushpa, tapurqan:

—Ancha allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁸ Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa. ¹⁹ Qamqam Dyus kamachikushqandaqa allita yach'angi. Paymi nin: “Qam warmiyuq

kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu; ama wanchikuychu; ama suwakuychu; ama llullakuychu suqkunapaq; ama pitapis ingañaychu, imanda qoch'inayki; taytaykita, mamaykita ancha rrispitay", nishpa.*

20 Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, yumbay chay niwashqaykitaqam wambraymandapacha kumplishqa kani, nishpa.

21 Chaymi Jisusqa chapashpa, chay runata ancha kuyashpa, nirqan:

—Kaysitullam faltashungi. Tukuy imaykita randikushpa, mana nimayuqkunata qoy. Chayshina qoshpaqam, sylupiqa tukuy imayuqna ringi kaq. Chayta rurashpaqar shamuy, noqawan purinanchiq. Awnki kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, noqatalla kasuway, nishpa.

22 Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan. Chaqa tukuy imayuq kashpam, chay imangunapaq llakishpa, kutirqan.

23 Chaymandaqam Jisusqa rridurninman chapakushpa, yach'akuqningunaqa nirqan:

—¡Ancha trabajusraq, kapuqkuna Dyusta kasananllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananllapaqa! nishpa.

24 Chayshina niptinqam, yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi Jisusqa paykunataqa nirirqan:

—Ijituquna, ¡ancha trabajusraq waq kapuq runakuna, tukuy imangunapilla yuyakushpa,

* **10:19** Éxodo 20.12-16

Dyusta kasunananllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananqa! ²⁵ Chaqa suq kapuq runa Dyusta kasunambaqmi ancha trabajus. Mas fasilmi kanman chay atun kamillu animal awjapa rinrinda pasanambaq, nishpa.

²⁶ Chayta uyashpaqam, paykunaqa ashwamba ispantarqanllapa. Chaymi paykunapura ancha tapunakurqanllapa:

—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakaytaqa? nishpa.

²⁷ Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa nirqan:

—Runakunallaqam mana nimatapis atinchu washakaytaqa. Piru Dyusqam tukuy ima munashqanda atin rurayta. Paypaqqam mana nimapis trabajuschu, nishpa.

²⁸ Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwan purinaypaqllapa, nishpa.

²⁹ Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ch'akrangunata, noqa nishqayta kasuwashpa, nishqayta yach'achikushqanraykum, ³⁰ syin tantus masta rin ch'askiq kay mundupilla. Qesachadu kashpapismi, mas achka wasingunata, masangunata, paningunata, mamangunata, wambrangunata, ch'akrangunata kay mundupiqa rin ch'askiq. Chay ch'askishqanmandam syilupiqa Dyuswan tukuy tyimpu rin kawsaq. ³¹ Piru kay pachapi

achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka mana kamachikuqkunam syilupiqa ancha kamachikuqkuna rinllapa kaq.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

³² Chayshina yach'achikushpaqam, Jisusqa yach'akuqningunapa ñawpanda Jirusalin llaqtamanna riykarqan. Chaymi paykunaqa ancha manchashqata ikinda riykarqanllapa. Chaymi Jisusqa riqshina, chay dusi yach'akuqningunatalla suq laduman qayashpa, kayshina nirqan:

³³ —Rikay, kananqa riykanchiqna Jirusalinman. Waqpiqam noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa rinllapa intrigakuwaq isrraylinu kurakunapa kamachikuqninman, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaman. Paykunam jwira runakunaman rinllapa intrigakuwaq wanchiwananllapa. ³⁴ Chaypi paykuna asipawanaraykum, kusas layata rinllapa rurawaq. Kanan tuqapawashpam, suq lastima chuqri chuqri maqawashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru kimsa diya wañushqaymandam rini kawsamuq, nishpa.

Jakubuwan Jwanmi munarqan kamachikuyta
(Mt 20.20-28)

³⁵ Sibidiyupa chay churinguna Jakubuwan Jwanmi qemikashpa, Jisusta rrugarqanllapa:

—Yach'achikuq Taytitu, suq faburta rurawayllapa, nishpa.

36 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, ¿imatam munangillapa, qamkunapaq ruranaypaq? nishpa.

37 Chaymi paykunaqa nirqan:

—Shumaqta llipyashpa, yumbaypa gubyirnun kashpaqar, yush'ayku kamachikuy, suqniy allin laduykipi, suqniy ichuq laduykipi tiyanayllapa, nishpa.

38 Chayshina paykuna mañakuptinqam, Jisusqa nirqan:

—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykanchiq, nishpaqa. Chaymi chaytaqa mañawangillapa. Chaqa noqaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Atingimanllapachu qamkunapis noqashina ñakaya? Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha padisichiwashpa, rinllapa wanchiwaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.

39 Chaymi paykunaqa nirqan:

—Ariri. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Alliptam qamkunapis chay ayaq yakuta upyaqshina ancha ringillapa padisiq. **40** Piru chayshina qamkuna padisiptikipismi, noqaqa mana atinichu kamachikuya, allin laduypi ichu ichuq laduypi tiyanaykillapaqa. Taytay Dyusllam munashqanshina runakunata akrashqa, laduypi tiyananllapa, nishpa.

41 Chay Jakubuwana Jwan Jisusta mañashqanda chay dyis yach'akuq masinguna yach'ashpaqam,

ancha piñakurqanllapa. ⁴² Chayshina chay suqkuna piñakuptinqam, Jisusqa qayashpa, nirqan:

—Chay suq nasyungunapa gubyirnungunam wapuyashpalla, manchachikushpa llaqta masingunata kamachinllapa, ¿manachu?

⁴³ Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwanri mayqanniki munashpa kamachikuytaqa, suq kriyadushina sirbiy chay suqnikikunata. ⁴⁴⁻⁴⁵ Chaqa noqa Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana shamushqachu kani runakuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, suq kriyadushina runakunata sirbinaypaq, wañushpa, uchangunapaq pagarakushpa, paykunata washanaypaq. Chaymi niykillapa, mayqanniki mas baliq munashpa kaytaqa, chay suqnikikunata kriyadushina sirbiyllapa, nishpa.

*Jisusmi Bartimiyu sarkuta kach'akachirqan
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)*

⁴⁶ Jisusqam Jirusalinman riqshina, ch'ayarqan Jiriku llaqtaman. Chaymandaqam chay Jirikumanda yach'akuqningunawan ancha achka runakunawan riykaptinqa, suq sarku runa Bartimiyu shutiq ñamba ladumbi tiyaykarqan, limush'nata mañakushpa. Payqam Timiyupa churin karqan. ⁴⁷ Chay Bartimiyuqam yach'ashpa: Jisus Nasaritmanda kaqshi kayta shamuykan, nishpaqa, ancha jwirtita qayakurqan:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakip-awayri, yanapawayri! nishpa. [Nuta: “Dabidpa

Karu Willkanmi” munan niyta: “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.]

48 Chayshina qayakuptinqam, achka runa an-yarqan:

—¡Uyaray! ¡Uyaray! nishpa.

Anyaykaptimbismi, ashwamba qayakurqan:

—¡Unay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri, yanapawayri! nishpa.

49 Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa nirqan:

—Qayamuyllapa chay runata, nishpa.

Qayamuqkunaqam Bartimiyuta nirqan:

—Kushikushpa atariy. Jisusmi qayashungi, nishpa.

50 Chaymi payqa, kapanda utqaymaya wichukushpa, brinkashpa shamurqan Jisusman.

51 Ñawpambina kaptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imashinam munangi yanapashunayqa? nishpa.

Chaymi chay sarku Bartimiyuqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, yanapawayri rikaku-naypaq, nishpa.

52 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Atinginam riyta. Noqapi kriyishqaykiraykum allitana ringi rikakuq.

Chayshina niptinllam, chay Bartimiyuqa atirqanna rikakuya. Chaymi kushikushpana, Jisuswan rirqan.

11

*Jisusmi yaykurqan Jirusalinman
(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Jirusalinman riqshinam, ch'ayarqanllapa chay llaqtakuna Bitanillapa (Bitaniyapa), Bitfajipa ladunman. Chay llaqtakunapa ñawpambim karqan Ulibu luma. Chay lugarpina kashpaqam, Jisusqa ishkay yach'akuqninda nirqan:

² —Rikay, waq ñawpanchiqpim suq kasiriyu. Waq-man ch'ayashpaqam, ringillapa tariq suq burritu watashqata. Chay burrupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chay burrituta paskashpa, apamuyllapa. ³ Piru mayqan tapushuptinllapa: “¿Imapaqmi apangillapa?” nishpaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi nisitan. Dasllam rin kutichimuq”, nishpa.

⁴ Paykuna rishpaqam, allipta burrutaqa ñamba ladumbi suq wasipa pungumbi watashqata tarirqanllapa. Chaymi waskanda paskaykaptinllapa, ⁵ chaypi kaqkunaqa tapurqanllapa:

—¿Imatam ruraykangillapa? ¿Imapaqtaq paskangillapa burrutaqa? nishpa.

⁶ Chaymi paykuna Jisus nishqanda niptinqa, dijarqanllapan apanambaq. ⁷ Chayshina ch'ayachishpa Jisus kashqanmanqam, paykunaqa kapangunata burritupa sawambi rurarqanllapa. Chayshina ruraptingam, Jisusqa muntakushpana rirqan. ⁸ Ñandaqam achka runakuna Jisuspa ñawpanda riqlapa, kapangunata mandashpa. Wakinqam muntikunapa raprangunata kuchushpa, ñambi mandaqllapa. ⁹ Kanan ñawpanda riqkuna, ikinda

riqkunaqam yumbaynin ancha kushikushpa,
Jisuspaq kayshina kunyaqllapa:

—¡Biba, biba! ¡Kushikushun, Washadurninchiq shamuykashqanrayku! ¡Taytanchiq Dyus ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta!
10 ¡Biba Washadurninchiq! ¡Chaq shamushqam, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, chay unay gubyirnu Dabidshina! ¡Biba sylupi Taytanchiq Dyus! ¡Paytalla alabashun! nishpa.

11 Chayshinam Jisusqa Jirusalinman ch'ayarqan. Chaypiqam yaykurqan Tayta Dyuspa adurana wasinman. Chay wasipi kashpaqam, tukuy imata ancha allita chaparqan. Chaymandaqam tardina kaptinqa, chay dusi yach'akuqninwan kutirqanna Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman.

Jisusmi chakichirqan suq yura igus mana puqo-qta

(Mt 21.18-19)

12 Qayandin, Bitanillamanda (Bitaniyamanda) kutiriqshina Jirusalinmanqam, Jisusqa mallaq-narqan. **13** Chaymandaqam suq yura igusta rikarqan. Manaraq puqonan tyimpun kaptimbismi, chay igusqa raprayuqna karqan. Chaymi Jisusqa rirqan rikaq: Paqta puqoyniyuq, nishpa. Piru ch'ayashpaqam, raprangunatalla rikarqan. Manam nima puqoyniyuqchu karqan. **14** Chaymi Jisusqa chay igusta nirqan:

—Mananam nunka ringichu puqoq, runakuna mikunambaq puqoynikitaqa, nishpa.

Chay nishqandaqam uyarqan chay yach'akuqninguna.

*Jisusmi Tayta Dyuspa adurana wasinmanda randikuqkunata qatirqan
(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)*

15 Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinman ch'ayashpaqa, Tayta Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. Ukupiqam tarirqan achka randikuykaqta, randiykaqkunata. Achka nasyungunapa qellaynindapismi kambyaykarqanllapa. Chaymi Jisusqa yumbay paykunata animalnindinda sawaman qatirqan. Chay qellayta kambyakuqkunapa mesangunatam sh'ilqa sh'ilqa bularqan. Palumakunata randikuqkunapa iskañungunatapismi bularqan.

16 Wakingunaqam suq ñandashina dirichaqllana Dyuspa adurana wasimba patyumbiqa. Chaqa kusasningunata apashpam, suq punguta yaykushpa, suq pungutana lluqshiqllapa. Paykunatapismi Jisusqa anyarqan:

—Kaytaqa ama puriyllapachu, nishpa.

17 Yumbay chaypi kaqkunatam nirqan:
—Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Kay wasiyqam kanqa yumbay nasyunmanda kaqkuna noqaman mañakunanllapa”, nishpa.* Piru qamkunaqam kay wasitaqa rurashqallapa kangi ladrungunapa mach'aynindashina, nishpa.*

18 Chayshina niptinqam, chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa uyashpa, Jisustaqa mancharqanllapa. Chaymi anchana yuyarqanllapa: ¿Imashinaraq paytaqa atinchiqman wanchiyta?

* **11:17** Isaías 56.7 * **11:17** Jeremías 7.11

nishpa. Chaqa chaypi kaqkunaqam Jisusta ancha allita uyaqllapa. ¹⁹ Piru tutayaptinqam, Jisusqa Jirusalin llaqtamandaqa Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanna rirqan.

Yura igusmi chakirqan

(Mt 21.20-22)

²⁰ Qayandin madrugadu kutiriyakashpa Jirusalinmanqam, chay yura igustaqa ch'upandinna chakishqata rikarqanllapa. ²¹ Chaymi Pidruqa yuyashpa Jisus chay igusta anyashqanda nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikay chay igus qayna anyashqaykiqa chakishqana.

²² Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Taytanchiq Dyuspi allita yuyakuyllapa.

²³ Chaqa alliptam niykillapa, mayqan runa Dyuspi allita yuyakushpa kay urqqota niptin: "Ashuy kaymanda. Riy mar yakuman", kamachiptinqa, chay nishqanshina rin kaq. Piru chay kamachikuqqar shunqombiqa ama nimata yuyanqachu: Mana imach'i chayshinaqa kanqachu, nishpaqa. ²⁴ Chaymi niykillapa, allita kriyishpa mañakuyllapa, yuyashpa: Dyusmi rin qowaq mañashqayta, nishpa. Chayshina mañakushpaqam, allipta ringillapa ch'askiq. ²⁵ Piru Dyusman mañakunaykiqa, chay mana alli rurashuqta pirdunayllapa. Chayshina pirdunaptikiqam, syilumanda Tayta Dyus qamkunatapis uchaykikunamanda rin pirdunashuq. ²⁶ „Chay imanachishuqta mana pirdunaptikiqam, syilumanda Taytanchiq Dyuspis mana rinchu pirdunashuq yumbay uchaykimandaqa.„

*Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitaq num-brashushqa, kamachikuq kanaykiqa?”
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)*

²⁷ Jirusalinman ch'ayashpaqam, Jisusqa Dyuspa adurana wasimbina puriykarqan. Chaypi puriykaptinqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, wakin kamachikuq ansyanukunapis Jisusman tandakarqanllapa.

²⁸ Kanan paykunaqam Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—¿Ima karguyuqtaq kangi? ¿Mayqan awturidartaq numbrashushqa, kaykunata ruranaykipaq kay adurana wasipiqa? nishpa.

²⁹ Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykil-lapa. Chayta niwaptikiqam, noqapis nishqayki chay tapuwashqaykipaq. ³⁰ Mayá, ¿pitaq Jwan Shutichikuqtaqa numbrarqan shutichikunanza? ¿Dyuschu numbrarqan ichu runakunalla? Mayá, niwayllapa, nishpa.

³¹ Chaymi paykunapura suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam ninchiqman? Chaqa niptinchiq: “Dyusmi Jwanda numbrarqan”, nishpaqach'i, Jisusqa niwashun: “Chayshina numbraptinqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. ³² Piru: “Runakunallam numbrarqan”, niptinchiqqach'i, kay yumbay uyakuqkunaqa ¿imanachiwashun? nishpa.

Chaqa chaypiqam ancha achka runakuna uyakuykarqan. Yaqqa yumbay paykunaqam kriyirqan: Dyusmi Jwanda allipta numbrarqan,

nishpa. Chaymi chay awturidarkunaqa ancha mancharqanllapa chay uyakuqkunata. ³³ Mana imanayta atishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu, nishpa.

Chaymi Jisuspis nirqan:

—Tapushqaqta qamkuna mana niwashqayki-raykum, noqapis mana rinichu nishuq: “Kay laya karguyuqmi kani”, nishpaqa.

12

Jesusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan

(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

¹ Chaymandaqam Jesusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq runash ancha achka ubasta tarpushpa, rridurninda muralla pirqata rurarqan. Chaymandaqash rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubasningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurraqambisshi suq altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryungunawan tratukurqan, paykunana tarpudunda kwidanambaq. Chaymandaqash karumanna rirqan. ² Chaymandaqash kusicha tyimpu ch'ayamuptinqa, chay ch'akrapa dwiñunqa suq kriyadunda kach'arqan, paypa partinda apamunambaq. ³ Piru chay kwidakuqkunaqash chay kriyadutaqa mana nimata qoshpachu, suq lastima maqaptinllapa, illaqllana kutirqan. ⁴ Chaymandaqash chay dwiñuqa suq kriyadunda kach'arirqan, partinda apamunambaq. Chay kriyadu ch'ayaptimbisshi,

chay kwidakuqkunaqa rumikunawan sitarqanllapa, umanda pakishtin. Kanan ima layash musyarqanllapa chay kriyadutaqa. ⁵ Chayshina paykuna ruraptimbissi, chay dwiñuqa suq kriyaduta kach'arirqan. Chaytaqash wanchirqanllapa. Chayshina paykuna ruraptimbissi, chay dwiñuqa suqta suqta achka kriyadungunata kach'arqan. Piru chay kwidakuqkunaqash chay kriyadukunata mana ch'ayachishpachu, wakinda ancha maqarqanllapa, wakinda wanchirqanllapa.

⁶ 'Chay dwiñupaqash suq churinlla karqan. Paytaqash ancha kuyaq. Chaymandaqash chay kuyashqan churindana kach'arqan, yuyashpa: Kay churiytaqam kasunqallapa, nishpa. ⁷ Piru chay runakunaqash yaqqana ch'ayaykaqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: "Chay churingam irinsyiru rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqkunana piskananchiq kay ch'akrandaqa", nishpa. ⁸ Chayshina parlashpash, chay churindaqa wanchirqanllapan. Chaymandaqash chay ch'akranmanda sawa ladumanna wichukurqanllapa.

⁹ Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay uyakuqkunata tapurqan:

—Mayá, chay ch'akra dwiñuqa ¿imanachinqaraq chay ch'akrambi tiyaqkunataqa? Payqam shamushpa, yumbayta wanchishpa, suqkunatana ch'akrandaqa minganqa. ¹⁰ Dyuspa Santu Librumbim kan suq kumparasyun kay kumparasyunshina. ¿Manachu liyishqallapa kangi? Chaypiqam nin:

Albañilkuna wichukushqan rumiqam mas allin rumi simyintupaq rin kaq.

11 Chaqa Tayta Dyusmi chay rumitaqa akrashqa, mas baliq kanambaq. Chayshina akrashqanraykum ancha ispantashqata kushikunchiqllapa, nishpa.*

[*Nuta: Chay ishkay kumparasyunda rurashpaqam, kayshina yach'achiwanchiq: Ch'akra dwiñuqam Taytanchiq Dyus. Chay ch'akra dwiñupa churinqam Jisukristu. Chay wanchikuq partidaryukunaqam chay mas kamachikuq isrraylinu kurakuna. Ch'akra dwiñupa kriyadungunaqam Dyuspaq rimaqkuna. Chay albañilkunapismi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna. Chay wichukudu rumipismi Jisukristu, nishpa.]*

12 Chay awturidarkuna Jisusta uyashpaqam, intyindirqanllapa: Jisusqam noqanchiqkunapaq chaytaqa niykan, nishpa. Chaymi piñakushpa, ancha yuyarqanllapa Jisusta prisunanllapa. Piru chaypi kaqkunata manchashpam, mana prisurqanllapachu. Chaymi Jisuspa ñawpanmandaqa ladiyarqanllapa.

*Jisusmi kuntribusyumbaq yach'achikurqan
(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)*

13 Chaymandaqam chay kuntraqkunaqa kach'amurqan wakin farisiyu duktrinayuqkunata, gubyirnu Irudispa wakin partidungunata, imapaq Jisusta tumbashpa prisunanllapa. **14** Chaymi chay kach'adukuna

* **12:11** Salmo 118.22-23

ch'ayamushpaqa, mishki mishkita kayshina
Jisusta parlachirqanllapa:

—Taytitu, noqaykunaqam yach'ani: Qamqam allip kaqtalla rimangi. Chaqa qamqam mana nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla yach'achikungi. Mayá, niwayllapa: ¿Allichu gubyirnu Sesarta kuntribusyunda pagarananchiq, ichu mana? nishpa.

¹⁵ Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam kayku-naqa tapuwaykan, nishpa. Chaymi paykunata tapurqan:

—¿Imapaqmi tapuwangillapa, chaypaq tumbawashpa, prisuwanaykillapaqa? Mayá, suq qellayta apamuyllapa rikanaypaq, nishpa.

¹⁶ Chayshina niptinqam, paykunaqa suq qellayta qorqan. Chaymi Jisusqa chay qellayta chapanashpaqa nirqan:

—¿Pipa rritratunmi kay qellaypiqa? ¿Pipa shutindam iskibrishqa kay qellaypiqa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunda, shutindam rurashqa kay qellaypiqa, nishpa.

¹⁷ Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Sesarpa kaqtaqa, Sesarta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyustalla qoyllapa.

Chayshina niptinqam, ancha ispantarqanllapa, ancha yach'ayniyuq kashqanrayku.

*¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)*

18 Chaymandaqam sadusiyu duktrinayuqkuna Jisusman shamurqanllapa. Paykunaqam kriyinllapa: Wañushqakunaqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:

19 —Yach'achikuq Taytitu, chay unay Muysisimi librumbi iskibrishpa kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuq kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranqa, chay biyudapi wambrayuq kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq, nishpa. **20** Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuq kashpash wañurqan. **21** Chayshi wañuptinqa, chay almapa minur masanna biyudawanqa kasararqan. Chay masambisshi manaraq wambrayuq kashpa, wañurqan. Chaymandaqa mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuq kashpa, wañurqan. **22** Chayshinash syitindin chay warmiwan kasararqanllapa. Piru manash ni mayqannin chay warmipiqa wambrayuq kashpachu wañurqanllapa. Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. **23** Chayshina wañuqkuna allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqannimba warminraq kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

24 Chayshina tapuptinllapaqam, Jisusqa nirqan:
—Qamkunaqam Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa, ni Dyus pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha

pandashqa kangi: (Wañushqakunaqam
 mana kawsamunqachu, nishpa). 25 Chaqa
 wañushqakuna kawsamushpaqam, manana
 warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq.
 Chinangunatapismi manana rinllapachu
 kasarachiq. Ashwanmi Dyuspa anjilningu-
 nashina manana kasarashpachu kawsanqallapa.
 26 Piru wañushqakunapaq yach'anaykiqa,
 yuyayllapa Tayta Dyus nishqanda chay unay
 agwilunchiqkunapaq Muysispa librumbiqa.
 Chaqa chay unay almakuna Abrajan, Isák,
 Jakubum puntata wañurqanllapa. Chaymandaqam
 achka watakunamanda Tayta Dyus chay
 lumyaykaq sarsa sach'amanda Muysista
 parlachishpa, paykunapaq kayshina nirqan:
 "Noqam kanangaman Abrajamba, Isakpa,
 Jakubupa Dyusnin kani", nishpa.* 27 Chayshina
 niptinmi yach'anchiq: Chay almakunaqam
 Dyuspaqqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. Piru
 qamkuna chayta mana intyindishpaqam, ancha
 pandashqallapa kangi: Wañushqakunaqam mana
 rinllapachu kawsamuq, nishpa.

*Kayshinam Dyuspa mas allin ka-
 machikushqanqa*

(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)

28 Jisukristu chay sadusiyukunata shumaqta
 kuntistaptinmi, Muysispa liyningunata suq
 yach'achikuq chaypi uyaykarqan. Chaymi
 qemikashpa tapurqan:

—Taytitu, Tayta Dyuspa yumbay liyninman-
 daqa, ¿mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.

* **12:26** Éxodo 3.6

29 Chaymi Jisusqa nirqan:

—Yumbay liyninmandam kay mas allinqa: “Uyakuy isrraylinukuna, Tayta Dyusllam Dyusqa.

30 Payta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan, tukuy jwirsaykiwan”, nishpa.* Chay liyninmi mas allinqa. **31** Chaymandaqam kay suq liypis yaqqalla chay punta liyshina. Kayshinam nin: “Qam kwirpuykita kuyashqaykishina runa masikitapis kuyay”, nishpa.* Manam ni suq liy mastaqa balinchu kay ishkay liymandaqa.

32 Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, alliptam nishqa kangi. Allibmi Taytanchiq Dyusqa payllam Dyusqa. Manam suqqa kanchu. **33** Chaymi ancha alli, payta kuyananchiq tukuy shunqonchiqwan, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy bidanchiqwan, tukuy jwirsanchiqwan. Runa masinchiqtapismi ancha alli kuyananchiq kwirpunchiqtashina. Chayshina kuyanakushpa kawsaptinchiqmi, mastaqa balin yumbay chay rupachishqan animalkunamanda ichu chay suq laya ufrindakunata qonanchiqmanda.

34 Chayshina jwisyunwan allita nishqa kaptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ashlitallanam faltashungi, Dyusta shumaqta kasunaykiqa, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta tapuytaqa.

* **12:30** Deuteronomio 6.4-5

* **12:31** Levítico 19.18

¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?

(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

³⁵ Dyuspa adurana wasimbi Jisus yach'achikushpam, kayshina tapurqan:

—*¿Imaraykum Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa nin: “Dyus Akrashqan Washadurmi unay gubyirnu Dabidpa karu willkan rin kaq” nishpaqa?* ³⁶ (Chayshina kaptinqa, *¿imaraykutaq chay kikin Dabidqa nirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy”, nishpa?*) Chaqa Dyuspa Santu Ispiritun rimachiptinmi, chay gubyirnu Dabidqa nirqan:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan:

“Allin laduypi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.*

³⁷ Mayá, chay Washadurqa Dabidpa karu willkan kaptinqa, *¿imaraykutaq paypaqqa chay Dabidqa nirqan: “Kamachikuqniy” nishpaqa?*

Chayshina Jisus yach'achikuptinqam, chay achka runakunaqa ancha gustarqanllapa uyayta.

Jisusmi anyarqan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata

(Mt 23.1-36; Lk 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Chaymandaqam Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

—Kwidawkish. Chaqa Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam ancha gustanllapa

* **12:36** Salmo 110.1

shumaq mudananda rurakushpa puriya. Kanan ñangunapipismi ancha munanllapa shumaqta napaykunanllapa. ³⁹ Sinaguga wasikunaman rishpapismi, ancha gustanllapa tiyayta chay mas pwidiqkunapa tiyanambi. Mikunambaqpismi mesapiqa mas baliq lugarkunapi tiyanllapa. ⁴⁰ Chayshinam allingunashina tukushpa, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakunllapa. Chaymi suqkunamanda mas kastigadu rinllapa kaq.

*Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan
(Lk 21.1-4)*

⁴¹ Dyuspa adurana wasimbim karqan kajunguna, ufrindakunata tandanambaqlapa. Chay kajungunapa ñawpambi Jisus tiyaykaptinmi, achka runakuna, warmikuna ufrindangunata wicheruqlapa. Achka kapuq runakunapismi chaypi achka qellayta wicheruqlapa chay kajungunaman. ⁴² Piru suq pubri biyuda ch'ayashpam, ishkay qellitaynin kubrimanda kaqta chay kajunman wicheruqan. Chay qellitaykunaqam ancha ashlitalla balirqan. ⁴³ Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. ⁴⁴ Chaqa chay suqkunaqam qellaynin subrandalla qonllapa. Piru chay biyuditaqam ancha pubri

kashpapis, mantyinikanan kaqta limpulla qoshqa, nishpa.

13

Dyuspa adurana wasindaqam limpu rinllapa bulaq

(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Dyuspa adurana wasinmanda lluqshiptinllapam, Jisuspa suq yach'akuqnin nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikay Dyuspa adurana wasinqam ancha shumaq. Chaqa ancha atun rumikunawanmi murallanda rurashqallapa, nishpa.

² Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Kananqam rikaykangi kay atun wasita. Piru suq diyam limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapam, manana ni suq rumi patachaduqa kidanqachu, nishpa.

Jwisyu diya sirkana kaptinqam, kayshina rin kaq

(Mt 24.3-28; Lk 21.7-24; 17.22-24)

³ Chaymandaqam Ulibu lumamanna rirqanllapa. Chay lumaqam Dyuspa adurana wasimba chimba ladu frintimbi karqan. Chay lumapinam Jisusqa samaykarqan. Chaymi Pidru, Jakubu, Jwan, Andrisqa uyaritaplla Jisusta kayshina tapurqanllapa:

⁴ —Chay nishqaykiqa, ¿ima wataraq kanqa? ¿Imataraq rikashpa yach'ashaqlapa: Kay munduqam rinna ushyakaq, nishpaqa?

⁵ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kwidakayllapa ama pipis ingañashunambaq.
⁶ Chaqa achka llullakuqkuna shamushpam, no-qapa shutiyyta myintashpa, rin niq: “Noqam Dyus Akrashqan Washadurqa kani”, nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq.

⁷ 'Chayri qamkuna uyashpa: “Waqpi, kaypim pilyaykanllapa”, nishpapis, ama manchayllapachu. Chaqa chayshinam rin kaq. Chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. ⁸ Ashwanmi puntata suq nasyumbi tiyaqkuna rinllapa pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay pachapismi waqpi kaypi rin kuyuq. Ambrunapismi waqpi, kaypi rin kaq. Tukuy kay siñakunaqam munan niyta: Ñakaykunam gallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.

⁹ 'Chayri qamkunaqa allita yach'ayllapa: Rinim padisiq, nishpa. Chaqa rinllapam apashuq awturidarkunaman. Kanan sinaguga wasikunapim rinllapa maqashuq. Rinllapam apashuq gubyirnukunapa ñawpanman, noqapi kriyishqaykirayku. Chaymi qamkunaqa paykunapa ñawpambiqa no-qapa faburniyta ringillapa rimaq. ¹⁰ Chaqa kay pacha manaraq ushyakaptinmi, puntata yumbay nasyungunapi noqapa shumaq nutisyayta ringillapa yach'achikuq. ¹¹ Kanan qamkunata apashuptinllapa intrigakushuq awturidarkunamanqa, ama llakiyllapachu ni yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kuntistashaq? nishpaqa. Chaqa chay urasmi Tayta Dyus rin yanapashuqllapa, pay munashqanda ninaykillapa. Manam qamkunal-

lachu ringillapa rimaqqa. Ashwanmi Dyuspa Santu Ispiritun rin yanapashuqlapa, allita rimanaykillapa. ¹² Kanan runakunaqam masanllapata rin intrigakuq wanchinanllapa. Taytakunapismi rinllapa intrigakuq wambrangunata wanchinambaq. Churingunapismi taytangunata kuntrashpa, rinllapa wanchichiq. ¹³ Kanan yumbay runakunam rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq.

¹⁴ 'Dyuspaq rimaq Dañilmi unay tyimpupi librumbi kayshina iskibrishqa: "Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq santu lugarman mapachakuq", nishpa.* Chayri chaypaq yach'ashpaqa, yuyayllapa chay liyishqaykita. Chaqa chay tyimpupu ch'ayamuptinqar, kay prubinsya Judiyapi kaqkunaqa mitikanqallapa chuncha lugarkunaman. ¹⁵ Kanan wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa das mitikanqallapa, ama ni wasinman yaykushpa imanda surqonambaq. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. ¹⁶ Ch'akrapi kaqkunapisri amana kutingallapachu wasinman, imanda surqoqqa. ¹⁷ ¡Kanan imananqaraqri chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikunaqa, chay iti wambrituyuqkunaqa! ¹⁸ Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamya tyimpupi. ¹⁹ Chay mitikanayki diyakunapiqam runakuna, warmikuna ancha rinllapa padisiq. Chaqa Dyus kay pachata rurashqan diyamandapacham mana nunka chayshinaqa

* **13:14** Daniel 9.27; 11.31

padisishqallapachu. Chay ñakay diyakuna pasaptinmi, manana nunka chayshinaqa rinllapachu padisiq. ²⁰ Piru Dyusqam akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa Taytanchiq Dyusmi chayshina mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsayta.

²¹ 'Chayri mayqan qamkunata nishuptinllapa: "¡Rikay, kaypim Dyus Akrashqan Washadur!" ichu: "¡Rikay, waqpim payqa!" nishuptinqa, ama kriiyillapachu. ²² Chaqa rinllapam shamuq achka llullakuqkuna: "Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani", nishpa, ichu: "Noqam Dyuspaq rimaq kani", nishpa. Kanan rinllapam ruraq ispantaypaq milagrukunata, suqkuna paykunapi kriyinambaqlapa. (Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq.) Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis ingañanmanllapa. ²³ ¡Chayri allita kwidakayllapa! Yumbay kaykunatam nishushqallapano kani manaraq nima pasaptin (ama pipis ingañashunanllapa).

*Jisukristum syilumanda kayshina rin kutimuq
(Mt 24.29-35, 42-44; Lk 21.25-36)*

²⁴ 'Chay laya ñakaykuna pasaptinqam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. ²⁵ Lusirukunapismi syilumanda rin ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rinllapa kuyuq. ²⁶ Chaymandaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runataqa rinllapa rikawaq

syilumanda shamuyaqta. Chaqa noqaqam rini shamuq pukutaykunapa ukumbi, ancha pudirniyuq, ancha shumaqta llipyashpa. ²⁷ Chayshina shamushpaqam, anjilniyikunata rini kamachiq, akrashqay wambraykunata tukuy kay mundumanda tandananllapa.

²⁸ 'Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura igusta pallpamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Tamya tyimpumanmi ch'ayaykanchiqna, nishpa. ²⁹ Chayshinallam kay nishushqayllapata rikashpa, yach'ayllapa: Alibmi Jisukristu nishqanshina utqana rin kumpliq, nishpa. ³⁰ Chaymi allipta niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, chay nishushqaykunaqa rin kumpliq. ³¹ Chaqa syiluwan kay pacham rin chingaq. Piru kay nishqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi chayshinalla rin kumpliq.

³² 'Piru kay nishqaytaqam mana pipis yach'anchu: ¿Ima diya, ima urasmi rin kaq? nishpaqa. Ni syilipi kaq anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis mana yach'anillapachu. Taytay Dyusllam chaytaqa yach'an.

³³ 'Llalli qamkunaqam mana yach'angichu, ¿Ima tyimpum chay diyaqa rin ch'ayamuq? nishpaqa. Chayraykur qamkunaqa Dyusman mañakushpa, ama shaykushpachu shuyawayllapa.

³⁴ Chaqa noqam qonqaylla rini kutimuq suq runa wasiyuq kutimuqshina. Chay runa karuta rinambaqqam wasindaqa kriyadungunata mingashpa rin. Piru manaraq rishpaqam, chay kriyadungunata kamachin, tukuy

imangunata allita kwidanambaq, trabajungunata ruranambaq. Wasikamandapismi kamachin, allita rikanambaq, kutimushpa, tukuy imanda allita tarinambaq. Qamkunaqam chay kriyadukunashina kangillapa. ³⁵ Chayri bidaykita allita allichashpa shuyawayllapa. Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Ima diyam Siñurninchiq rin kutimuq? nishpaqa. Kinsapch'i kutimushaqqa chishipacha ichu ch'awpi tuta, ichu gallu kantaykashqan uras ichu achikyaq puriykaptin. ³⁶ Chayri kwidawkish; mana yuyashqayki uras kutimushpa, puñuykaqlapata tarishuyman. ³⁷ Kay nishushqaytaqam yumbay runata, warmita nini: Allita allichashpa bidaykita shuyawayllapa, nishpa.

14

Parlarqanllapam, Jisusta prisunanllapa (Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ [Nuta: Tayta Dyusqam unay isrraylinukunata nasyun Ijiptumanda surqoshqa karqan. Chaymi chaytaqa ama qonqananllapa, watan watan suq fyistata ruraqllapa. Chay fyistaqam shutiq "Paskwa".] Chay Paskwa fyistapiqam kachangakunata mikuqllapa. Ishkay diya faltaptin chay paskwa fyistapaqqam, kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunawan kunanakushpa yuyarqanllapa: ¿Imanayraq ingañashpa, Jisusta piskanchiqman wanchinanchiq? nishpa.

² Wakinqam nirqanllapa:

—Ama wanchishunchu fyistapiqa. Chaqa fyistaman tandakaqkunakish, chayta ruraptinchiqqa, kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa uman-man basyarqan

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Suq runa Simun shutiqmi Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi tiyaq. Unaymi payqa ismuykaq kwirpuyuq kashqa karqan. Jisusmi chay Simumba wasinman ch'ayashpa, mesaman tiyarqan mikunambaq. Chaypi tiyaykaptinmi, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'aniyuq nardu puru plantamanda mishki mutkinata apamushpa. Chaymandaqam chay warmiqa chay pumupa kunganda pakishpa, chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda tuyuchirqan. ⁴ Chaymi wakin chaypi kaqkuna chayshina ruraqta rikashpaqa, ancha piñakushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Kay warmiqa, ¿imapaqraq kay ancha ch'aniyuq mishki mutkinataqa qesachan? ⁵ Chaqa kayta randikushpaqach'i masdi 300 dinaryu qellayta ch'askinanchiqta, chay qellaywan pubrikunata yanapananchiq, nishpa.

Chayshina parlashpaqam, anyarqanllapa chay warmitaqa. ⁶ Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay warmitaqa ama anyayllapachu. ¿Imapaqmi piñachingillapa? Kayshina rurawashpaqam, ancha allita rurashqa. ⁷ Chaqa pubrikunaqam qamkunawanraq rinllapa kaq, munashqayki uraspi yanapanaykillapa. Piru noqaqam manana qamkunawanqa

rinichu kaq. ⁸ Kay warmiqam atishqanda rurashqa. Chaqa manaraq wañuptiymi, kay mishki mutkinawan kwirpuya allichaykan, wañuptiy pambawananllapa. ⁹ Chaymi allipta niykillapa, tukuy kay mundupi shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, paytaqa ama nunka qonqananllapa, nishpa.

*Judasmi randikurqan Jisusta
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)*

¹⁰ Chay runa Judas Iskaryuti shutiqmi Jisuspa chay dusi akrashqan yach'akuqninmanda suqniñ karqan. Piru chay Judasmi kamachikuq isrraylinu kurakunaman rishpa, tratukurqan, paykunaman Jisusta intrigakunan. ¹¹ Chaymi chay kamachikuq kurakuna ancha kushikushpa, ufrisirqanllapa qellayta qonambaq. Chaymi Judasqa ancha yuyarqan: ¿Imashinataq Jisusta intrigakushaq chay kuntraqkunaman? nishpa.

*Jisusmi Santa Mikunata mikurqan
(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30; 1 Kur 11.23-26)*

¹² Paskwa fyistapiqam uñitakunata wanchishpa, aychanda, kachangakunata, suq laya mikunakunatapis mikuqllapa. Chay punta diya fyistapim Jisuspa yach'akuqninguna payta tapurqanllapa:

—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ¿maypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.

¹³ Chaymi Jisusqa ishkay yach'akuqninda kamachirqan:

—Riyllapa Jirusalin llaqtaman. Waqpim ringillapa tinguq suq runa puyñumbi yakuta

apaykaqta. Chay runapa ikinda riyllapa. ¹⁴ Chay may yaykushqambi chay wasipa dwiñunda tarishpa, tapuyllapa: “Yach'achikuqniymi nin: ¿Mayqan kwartuykipish yach'akuqniy kunawan Paskwa mikunata mikushaq?” nishpa.

¹⁵ Chayshina niptikillapam, payqa rin rikachishuq wasimba altumbi suq atun kwartuta tukuy imawan allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunataqa, nishpa.

¹⁶ Chaymi chay ishkay yach'akuqninguna Jirusalinman rishpaqa, Jisus nishqanshina runata tarirqanllapa. Chaymandaqam chay wasipina Paskwa mikunata allicharqanllapa.

¹⁷⁻¹⁸ Tutayaptinnaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqningunawan chay wasimanna rirqan. Chaypinam paykunawan Paskwa mikunata mikuykarqan. Mikuqshinaqam Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqni ki noqawan pulla mikuqmi, ringi intrigakuwaq kun-trawaqkunaman, nishpa.

¹⁹ Chaymi paykunaqa limpu malaganayashpa, suqni suqni Jisusta tapurqanllapa:

—¿Noqachu kani? nishpallapa.

²⁰ Chaymi Jisusqa chay dusi apustulninda nirqan:

—Suqni ki noqawan suq platupilla mikuqmi rin intrigakuwaqqqa. ²¹ Chaqa Dyuspa Santu Librumbi noqa Dyusmanda Shamuq Runapaq nishqanqam allipta rin kumpliq. Piru chay runa intrigakuwaqqam chay uchanrayku ancha kastigadu rin kaq. ¡Chaymi mas allich'i kananda, chay runa ama nasinambaq!

22 Paskwa mikunata mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman mañakushpa, bindisirqan. Chaymandaqam pitishpa, paykunata nirqan:

—Ch'askiway kay kachangata. Kaymi kwirpu, nishpa.

23 Chaymandaqam suq kupata piskashpa, Dyusta pagikushpa paykunata qorqan. Chaymi paykunaqa chay kupamanda binuta yumbay upyarqanllapa. **24** Paykuna upyaykaptinqam Jisusqa nirqan:

—Kay kupa binuqam yawarniy. Kay yawarniywanmi runakunawan, warmikunawan suq mushuq tratuta rini ruraq. Chaqa kay yawarniyta ich'ashpam, achka runakunata, warmikunata rini washaq. **25** Alliptam niykillapa, mananam rinichu upyaq ubaspa yakundaqa, sylipi mushuq binuta upyanaykaman, Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptin, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan: “Ringim ñigawaq”, nishpa

(Mt 26.30-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Chaymandaqam imnuta kantashpa, Ulibu lumamanna rirqanllapa. **27** Chaypina kashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Kay tutam yumbay qamkunaqa manchashpa, noqamanda ringillapa akrakaq. Chaqa Tayta Dyuspa Santu Librumbim nin: “Michidurta suq lastima ruraptiymi, wishangunaqa waqta kayta rinllapa shikwakaq”, nishpa.* **28** Piru

* **14:27** Zacarías 13.7

wañushqaymada kawsamushpaqam, qamkunapa ñawpaykita rini riq waq prubinsya Galiliyaman, nishpa.

29 Chaymi Pidruqa nirqan:

—Yumbay manchashpa akrakaptimbismi, no-qaza mana akrakashaqchu qamandaqa.

30 Chayshina niptinmi, Jisusqa Pidruta nirqan:

—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq ishkay bwiltata kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

31 Chaymi Pidruqa kutin kutin nirqan:

—Pullayki wañushpapismi, mana ñigashqaykachu, nishpa.

Yumbay chay suq yach'akuqningunapismi chayshinalla nirqanllapa.

*Jisusmi Jitsimaniipi Dyusman mañakurqan
(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)*

32 Chaymandaqam Jisusqa chay yach'akuqningunawan rirqanna suq lugar Jitsimani shutiqman. Chaypim wakin paykunataqa nirqan:

—Kaypi tiyayllapa, rinaykaman kay waqman, Tayta Dyusman mañakuq, nishpa.

33 Chayshina nishpaqam, Jisusqa Pidruwan, Jakubuwana, Jwanwan riqshinaqa, ancha llakirqan. Shunqon munaptin tutayaytam,

34 paykunataqa nirqan:

—Ancharaq llakini. Chaymi shunqoy tutayashpa munan wanchiwayta. Mayá, kaypilla shuyawayllapa. Piru amakish puñungillapachu, nishpa.

³⁵ Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqkaq rishpa, qonqorikushpa, kumurashpa pambakaman, Dyusta ancha rrugarqan, ama chay kruspi padisinambaq. ³⁶ Mañakushpaqam, kayshina nirqan:

—Taytitu, qamqam tukuy imata atingi rurayta. Munashpaqa washaway, ama chayshina wañunaypaq. Chaqa yumbay kay ñakaykunaqam suq basupi ancha ayaq yakukunashina. Yush'ayku amar dijawaychu, chayshina ñakanaypaqqa. Piru mastam munani qam munashqaykita ruranaykipaq. Amar noqa munashqaytaqa ruraychu, nishpa.

³⁷ Chayshina mañakushpa, paykunaman kutimushpaqam, puñuykaqta tarirqan. Chaymi Pidruta nirqan:

—Simun, ¿ima puñuykangichu? ¿Ima manachu atishqa kangi suq uritata agwantayta puñuymandaqa? ³⁸ Allita rikch'akashpa, Dyusta rrugay, ama tyintadu kanaykillapa. Qamqam allipta munangi Dyusta kasuya. Piru manam atingichu kwirpuykita sujitya, nishpa.

³⁹ Chaymandaqam Jisusqa kutirirqan, chayshinalla Dyusman mañakuriq. ⁴⁰ Chaymandaqam kutirimushpaqa, yach'akuqningunata taririrqan puñuykaqta. Chaqa puñuywanqam ñawingunaqa kir-pakaykarqan. Chaymi paykunaqa penqakushpa, Jisustaqa mana nimatapis atirqanllapachu niyta. ⁴¹ Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda rishpa mañakuq, kutirimushpaqa, puñuykaqta taririrqan. Chaymi nirqan:

—Puñuyllapan, samayllapan, nishpa.

(Chaymandaqam suq rratitumanda nirqan:)

—Rikch'akayllapana. Ch'ayamushqanam uras, uchayuq runakunaman noqa Dyusmanda Shamuq Runata intrigakuwanan. ⁴² Atariyllapa. Akuna. Shamunnam chay intrigakuwaq, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Jisukristu chay wakin yach'akuqninwan parlaykaptinmi, chay yach'akuqnin Judasqa ch'ayamurqanna achka runakunawan. Paykunaqam atun kuchillukunawan, gerukunawan shamurqanllapa. Chaqa paykunataqam chay kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay kamachikuq ansyanukunawan kach'amushqallapa karqan, Jisusta prisunanllapa. ⁴⁴ Judasqam chay runakunata nishqa karqan:

—Qamkuna Jisusta riqsinaykiqam, muchashpa rini napaykuq. Chaymi chay napaykushqayta piskashpa, apayllapa, nishpa.

⁴⁵ Chaymi chay Judasqa ch'ayashpa, Jisusmanqa qemikashpa, napaykurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, nishpam, mucharqan.

⁴⁶ Chaymi chay runakunaqa Jisusta piskashpa aparqanllapana. ⁴⁷ Piru Jisuspa suq yach'akuqninmi das surqoshpa atun kuchillunda, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadumba rinrinda pitirqan. ⁴⁸ Chaymi Jisusqa chay runakunataqa nirqan:

—¿Ima qamkunachu shamushqa kangi atun kuchillukunawan, gerukunawan, suq ladrun-dashina prisuwaq? ⁴⁹ Noqaqam tukuy diya

qamkunapa pullaykillapa kashpa, Dyuspa adurana wasimbi yach'achikushqa kani, ¿manachu? Piru chaypiqam qamkunaqa mana prisuwarqaykchu. Kayshinaqam rurawangillapa, Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina kumplinambaq, nishpa.

⁵⁰ Chayshina Jisusta piskaptinllapaqam, yach'akuqningunaqa payta sapalandallana dijashpa, mitikarqanllapa.

Suq wambra runam mitikarqan

⁵¹ Suq wambra runa utkumanda kapayuqmi Jisuspa ikinda riykarqan. Chaymi chay prisuq runakunaqa paytapisna piskarqanllapa. ⁵² Piru chay runaqam, kapanda dijashpa, sипrallana mitikarqan.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapi

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Jisustaqam chay tutatalla aparqanllapa mas kamachikuq isrraylinu kuraman. Chaymanmi tandakarqan kamachikuq isrraylinu kurakuna, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna. [Nuta: *Yumbay chay awturidarkunaqa tandadu kashpam, shutiq Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskuna, nishpa.*] ⁵⁴ Kanan Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay mas kamachikuq isrraylinu kurapa uku patyungaman. Chay patyupiqam nina miraykarqan. Chaypim Pidruqa suldadukunawan ninapi mashakuykarqan.

55 Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakuna yumbay chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunawanqam maskarqanllapa allin tistigukunata, Jisusta wanchinanllapa; piru manam tarirqanllapachu. **56** Chaqa chay tarishqan tistigukunaqam wackingunaqa suq layata llullakurqan. Wakinnataqmi suq layata llullakushpa rimarqanllapa. Chaymi mana balirqanchu chay rimashqanllapaqa. **57** Wakimbismi Jisusta yanqakunata llullakushpa nirqanllapa:

58 —Noqaykunaqam uyashqallapa kani kayshina niptin: “Noqaqam Dyuspa adurana wasinda runakuna rurashqandaqa pamba pamba rini bulaq. Chaymandaqam kimsa diyapilla rini rurariq suq laya wasita. Chay wasiqam mana kanqachu runakuna rurashqanshinaqa”, nishpa.

59 Chay tistigukunapismi suq layata suq layata rimarqanllapa. Manam chay layatallachu rimarqanllapaqa.

60 Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kura atarishpa, Jisusta tapurqan:

—¿Imaraykum uyarangi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa? nishpa.

61 Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi chay kamachikuqqa Jisusta tapurirqan:

—¿Qamqachu Tayta Dyus Akrashqan Washadur kangi? ¿Binditu Tayta Dyuspa Churinchu kangi? nishpa.

62 Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:

—Arí, noqam kani. Kanan qamkunaqam noqa Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq ancha pudirniyuq Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaq sylumanda pukutaykunapa ukumbi shamuyaqta, nishpa.

⁶³ Chayshina Jisus niptimmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa pay kikin kapanda llikishpa, nirqan:

—¡Mayá, kananqa mananam munanchiqchu mas tistigukunataqa! ⁶⁴ Yumbay qamkuna uyarqaykillapa kay runata: “Dyuspa Churinmi kani”, nishqanda. Chayshina rimashpaqam, Dyusta burlaykan. Mayá, qamkunaqa ¿imatam ningillapa? nishpa.

Chaymi yumbay nirqan:

—Chayshina rimashqanrayku wañunqa, nishpa.

⁶⁵ Chaymi wakinqa chay uras Jisusta qaqlambi tuqaparqanllapa. Kanan ñawinda pambashpam, suq lastima maqashpa nirqanllapa:

—Mayá, niwayllapa: ¿Pim maqashurqan? nishpa.

Kanan wakin suldadukunaqam suq lastima qaqlitambi maqarqanllapa.

Pidrum Jisusta ñigarqan: “Manam riqsinichu”, nishpa.

(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Chay mas kamachikuq isrraylinu kurapam suq kriyadan karqan. Kanan Pidru chay kurapa wasimba patyumbi kaykaptinmi, chay kriyadaqa shamurqan. ⁶⁷ Shamushpaqam, Pidruta ninapi mashakuyaqta rikashpa, ancha chapashqan-shina nirqan:

—Qambismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq kangi, nishpa.

68 Piru Pidruqam nirqan:

—Manam paytaqa riqsinichu. Manam ni yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.

Chayshina nishpa, Pidruqa sawa punguman lluqshiykaptinmi, suq gallu kantarqan. **69** Kanan chay kriyadaqam Pidruta ancha chapashpa, chaypi kaqkunata nirirqan:

—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.

Chaymi Pidruqa chayshina niqta uyashpaqa nirirqan:

70 —Manam riqsinichu Jisustaqa, nishpa.

Chaymandaqam suq rratitumanda chaypi kaqkunaqa Pidruta nirirqan:

—Allibmi qamqa paykunapa suqnin kangi. Chaqa chay Galiliyamanda kaqkunashinam rimangi. Chaymi riqsiykillapa, prubinsya Galiliyamandam kangi, nishpa.

71 Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa ancha jurashpa llullakushpa nirqan:

—Pur dyusitu, alliptam niykillapa, manam riqsinichu chay runataqa! Pipaqch'i niwaykangillapa, nishpa.

72 Chayshina niptinllam, galluqa kantarirqan. Chaymi Pidruqa galluta uyashpa kantariqtaqa, das yuyarqan Jisus nishqanda: “Gallu manaraq ishkay kutinda kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: ‘Manam riqsinichu Jisusta’”, nishpa. Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha waqarqan.

15

*Jisustam gubyirnu Pilatuman aparqanllapa
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ [Nuta: Chay tyimpukunapim Rruma llaqtamanda kaqkuna achka nasyungunapi kamachiqlapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shutiq Pilatu.] Achikyaykaptinnam kamachikuq isrraylinu kurakuna, kamachikuq ansyanukuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan tandanakushpa parlarqanllapa. Paykunaqam Jisuspa makingunata grillitashpa aparqanllapa gubyirnu Pilatuman intrigakuq. ² Pilatuqam Jisustaqa tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnun kangi?
Chaymi Jisusqa nirqan:

—Arí, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

³ Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta kriminashpa, ancha rimarqanllapa. ⁴ Chaymi gubyirnu Pilatuqa Jisusta tapurqan:

—Kayshina kuntrashushpa ancha rimaptinllapaqa ¿ima manachu qamqa nimata ningi? nishpa.

⁵ Piru Jisusqam mana nimata nirqanchu. Chaymi Pilatuqa ancha ispantarqan.

Pilatum Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqlapa

(Mt 27.15-31; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Piru chay Paskwa fyistapi isrraylinukuna rrugakuptinqam, gubyirnu Pilatuqa kada wata suq prisuta karsilmanda surqoq.

⁷ Chay tyimpupi wakin isrraylinukunam

rrumanukunawan pilyashpa, wakingunata wanchishqallapa karqan. Chaymi chay wanchikuqkunaqa karsilpi karqan. Suqqam Barrabas shutiq. ⁸ Chaymandaqam Pilatupa ñawpambi Jisus kaykaptinqa, suq isrraylinukuna shamurqanllapa rrugakuq, suq prisuta karsilanda surqonambaq. ⁹ Chaymi Pilatuqa nirqan:

—¿Munangillapachu kay gubyirnuysi Jisusta kach'anayapaq? nishpa.

¹⁰ Chaqa chay Pilatuqam yach'arqan: Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta imbidyashpalla, noqamanqa apamushqallapa, nishpa. ¹¹ Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay mañakuq isrraylinukunata ancha kunarqan, Pilatuta ninambaqlapa:

—Jisustaqta ama kach'aychu. Barrabasta kach'ayqa, nishpa.

¹² Chaymi chayshina niptinllapa, Pilatuqa tapurqan:

—Munashpa Barrabasta kach'anayapaqqa, ¿imatam munangillapa kay gubyirnuysi Jisusta ruranayapaq? nishpa.

¹³ Chaymi paykunaqa ancha sh'uqyarqanllapa:

—¡Jisusta suq kruspi klabayllapa! nishpa.

¹⁴ Chaymi Pilatuqa nirqan:

—¿Imapaqmi kamachishaq wanchinanllapaqa?
¿Ima uchatam rurashqa?

Chayshina niptinqam, paykunaqa masta sh'uqyarqanllapa:

—¡Kruspi klabay! ¡Kruspi klabay! nishpa.

¹⁵ Chaymi Pilatuqa ama malpi kidanambaq chay rrugakuqkunawan, Barrabastana

karsilmandaqa kach'arqan. Chaymandaqam kamachirqan, ancha asutinanllapa Jisusta. Asutichishpaqam, suldadukunata intrigarqan, paykunana kruspi klabananllapa.

16 Chaymi suldadukunaqa Jisustaqa aparqanna gubyirnu Pilatupa dispachumba patyunman. Kanan paykunaqam yumbay suldadu masingunata chayman tandarqanllapa.

17 Chaymandaqam chay suldadukunaqa suq granati kapata kapachirqanllapa Jisustaqa. Kanan suq kuruna kashamanda shimbadutam umachachirqanllapa. **18** Chayshina rurashpaqam, ancha asipashpa, kayshina sh'uqyarqanllapa:

—¡Biba, biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.

19 Chayshina nishpaqam, suq qeruwan umitambi waqtashpa, payta tuqapaqllapa. Kanan ñawpambi qonqorikushpam, aduraq tukuqllapa. **20** Chayshina burlashpaqam ancha asipashpa, chay kapata surqoshpa, paypa kapandana rurachirqanllapa. Chaymandaqam aparqanllapan, kruspi klabananllapa.

*Jisustam kruspi klabarqanllapa
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)*

21 Jisusta apaykaptinllapa kruspi klabaqmi, suq runa Sirini llaqtamanda kaq chayta pasaykarqan. Payqam Simun shutiq. Suq churinmi Alijandru shutiq. Suqqam Rrufu shutiq. Chay Simundam suldadukunaqa amalas umbruchachirqan Jisus apaykashqan krusta.

22 Kanan Jisustaqam apaykarqanllapa suq lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbida munan niyta “Kalabira Lugar”, nishpa. **23** Chay lugarman ch'ayashpaqam, binuta ayaq qewawan taqllushpa, Jisusta qorqanllapa upyanambaq. Chay ayaq qewaqam shutin mirra. Piru Jisusqam mana upyarqanchu. **24** Kanan Jisustaqam kruspina klabarqanllapa. Chaymandaqam chay suldadukunaqa swirtita rurarqanllapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa.

25 Jisustaqam kruspi klabarqanllapa rupay altuna kaptin. Chay urasqam las nwibina karqan. **26** Chayshina kruspi klabashpaqam, chay kruspa puntambi suq tablitata rurarqan. Chay tablitapiqam iskibrishqa karqan: “Kay runaqam isrraylinukunapa gubyirnun” nishpa. Chayshinaqam rurarqan, liyiqkuna yach'anambaq: Jisusqam chayrayku wañurqan, nishpa. **27** Kanan ishkay ladprungunatapis Jisuspa ladumbi kruskunapi klabarqanllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. **28** Chayshina ruranambaqmi Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqa karqan: “Dyus Akrashqan Washadurpaqmi ninqallapa: ‘Uchayuqkunawanmi purin’ ”, nishpa. Chayshinam Dyus nishqanshina kumplirqan.*

29 Kanan kruspa ladunda pasaqkunapismi umanllapata kuyuchishpa, Jisusta musyashpa, asiparqanllapa:

—¡Jajáy! Qamqam nirqayki: “Dyuspa adurana wasinda pamba pamba bulashpam, kimsa

* **15:28** Isaías 53.12

diyapi mushuqmanda rini alsariq”, nishpa.
30 Chayshina atishpa ruraytaqa, kananqa qam kikiki washakashpa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.

31 Kanan kamachikuq isrraylinu kurakuna, Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan asikushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—Suqkunataqam atirqan washayta. Piru pay kikinllaqam manana atinchu washakayta.

32 Mayá, Dyus Akrashqan Washadur kashpa, Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, krusmanda ishkimumqa, chayta rikashpa, paypi kriyinanchiqllapa, nishpa.

Chay ishkay kruspi kaq ladrungunapismi Jisustaqa musyarqanllapa.

Jisusmi wañurqan

(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Chay diya larrdusimandapacham las tres di la tardikaman limpu tutayarqan tukuy pachapi.

34 Las tresna kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita kayshina qayakurqan Tayta Dyusman:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani?

Chayqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta: “Dyusituy, Dyusituy, ¿imapaqmi sapalitaytaqa dijawashqa kangi?” nishpa.

35 Chaymi wakin chaypi kaqkuna uyashpaqa nirqan:

—Uyayllapa, Dyuspaq chay unay rimaq Eliyastam qayaykan, nishpa.

36 Chay urasmi suq runa kallpashpa, suq ish'uputa puchqo binupi nuyuchishpa, suq

shukchapa puntambi rurashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanambaq. Chaymandaqam nirqan:

—Shuyashun rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschu rin shamuq krusmanda ishkichimuq ichu mana? nishpa.

³⁷ Chaymandaqam Jisusqa jwirtita rimashpa wañurqanna. ³⁸ Jisus wañuptinqam, Dyuspa adurana wasimba kurtinanqa anaqmanda urakanman punta punta limpu llikikarqan. [Nuta: *Chay ancha atun rrakta kurtinaqam chay Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay Santu Kwartumanda.*] ³⁹ Kanan chay rrumana suldadukunapa kamachikuqninmi Jisuspa ñawpambi shayaykarqan. Paymi allita rikashqa karqan Jisus [Tayta Dyusman qayakushpa] wañuptin. Chaymi payqa nirqan:

—Allibmi kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.

⁴⁰ Chaypim wakin warmikunapis karqan. Paykunaqam karumandalla chapaykarqanllapa. Paykunamanda suq warmiqam chay Marya Magdalamananda kaq karqan. Suqqam suq Marya karqan. Payqam minur Jakubupa, Jusipa maman karqan. Suqqam Salumi karqan. ⁴¹ Chay warmikunaqam Jisuspa pullan purishpa, ancha yanapashqa karqan waq prubinsya Galiliyapa llaqtangunapi. Paykunawanmi mas warmikunapis chaypiqa karqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuspa pullan shamushqa karqan.

*Jisustam aparqanllapa pambaq
(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)*

42 Chay diyaqam tardina karqan. Chay urasqam karqan allichakananllapa samana diyapaqna. **43** Chay urasmi suq ancha allin runa Jusi shutiq gubyirnu Pilatuman rirqan. Chay Jusiqam Arimatiya llaqtamanda karqan. Paymi chay Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa suq ancha baliq myimbrun karqan. Chay Jusiqam ancha munarqan rikayta, Tayta Dyus shamuptin yumbayta shumaqta kamachinan. Chaymi payqa manchayta dijashpa, Pilatuman rirqan, Jisuspa kwirpunda mañaq. **44** Chaymi Jusi ch'ayaptinqa, Pilatuqa yuyarqan: ¿Ima dasnachu Jisusqa wañushqa? nishpa. Chayraykum ancha kunsidirashpa, suldadukunapa kamachikuqninda qayachishpa tapurqan:

—¿Alliptachu Jisusqa wañushqana ichu manaraq? nishpa.

45 Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin Pilatuta nirqan:

—Arí, wañushqanam, nishpa.

Chaymi Pilatuqa Jusita pirmisuta qorqan, Jisuspa kwirpunda apanambaq.

46 Chaymi Jusiqqa suq atun shumaq traputa randishpa rirqan, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichimuq. Ishkichimushpaqam, chay trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. Suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan. Chaymi chaypi Jisuspa kwirpunda kamakachishpa, suq atun rumiwan

kirparqan. ⁴⁷ Pambaptinqam Marya Magdalamanda kaq, Jusipa maman Maryawan allita rikarqanllapa.

16

*Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan
(Mt 28.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Samana diya pasaptinmi, Marya Magdalamanda kaq, Jakubupa maman Maryawan, Salumiwan mishki mutkinata randishpa rirqanllapa, Jisuspa kwirpunda chay mishki mutkinawan liyaq, ama ash'nanambaq. ² Chaymandaqam chay diya dumingu madrugadu rirqanllapa Jisus pambahashqanman. ³ Paykunaqam rirqanllapa parlaqshina:

—Chay ancha atun rumiwan chay mach'ayshina sipultura kirpashqandaqa ¿piraq ashuchinman yaykunanchiq? nishpa.

⁴ Piru chay pambahashqanman yaqqana ch'ayashpa, chapakushpaqam, chay atun rumitaqa rikarqanllapa chay mach'ayshina sipulturapa yaykunanmanda suq ladumanna isqandaykaqta. ⁵ Chaymi paykunaqa chay sipulturaman yaykushpaqa, suq wambra runa atun yuraq kapayuqta chaypi rikarqanllapa. Uku pantyumbiqam allin ladupi tiyaykarqan. Chaymi chay warmikuna rikashpaqa, ancha mancharqanllapa. ⁶ Chayraykum chay runaqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Qamkunaqam maskaykangillapa Jisus Nasaritmanda kaq kruspi wañushqata. Kananqam kawsamushqana.

Mananam kaypichu. Chapakuyllapa kay kashqanman. ⁷ Riyllapa yach'akuqningunata, Pidruta abisaq: "Jisusqam qamkunapa ñawpaykita riykan prubinsya Galiliyaman. Waqpinam ringillapa rikaq, pay kawsaykashparaq nishushqanshina", nishpa.

⁸ Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa, ch'apsikashpa, chay pambahashqan-mandaqa lluqshishpa, kallpaylla rirqanllapa. Paykunaqam manchaywan riykashpa, ñambiqa mana pitapis parlachirqanchu.

Jisusqam rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman

(Jn 20.11-18)

⁹ Chay diya dumingu achikyaykaptinnam, Jisusqa wañushqanmanda kawsamurqan. Chaymandaqam puntata rikakurqan Marya Magdalamanda kaqman. Chay Maryamandam syiti dyablukunata qatishqa karqan. ¹⁰ Chayshina chay Maryaqta Jisusta rikashpaqam, rirqanna abisaq yach'akuqningunata. Piru paykunaqam ancha llakiwan Jisuspaq waqaykarqanllapa.

¹¹ Chay Maryaqam nirqan:

—¡Jisusqam kawsamushqana! Noqam payta rikashqa kani, nishpa.

Piru chayshina niptinqam, paykunaqa mana kriyirqanllapachu.

Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkay yach'akuqningunman rikakurqan

(Lk 24.13-35)

¹² Chaymandaqam ishkay yach'akuqninguna chuncha ñanda riykaptinllapa, Jisusqa paykunaman rikakurqan suq runa mana yaqqa riqsishqashina. ¹³ Piru payta riqsishpa, kutimushpa, kriyiq masingunata willaptinllapaqam, paykunatapis mana kriyirqanllapachu.

*Jisusmi apustulningunata mingarqan, paypaq
yach'achikunanllapa*
(Mt 28.16-20)

¹⁴ Chaymandaqam chay unsi yach'akuqninguna mesapi tiyashpa mikuykaptinllapa, Jisusqa paykunaman rikakurqan. Kawsamushqa kaptin, chay rikaqkuna niptinqa, chay unsikunaqa mana kriyishqallapachu karqan. Chaymi paykunataqa kayshina anyarqan:

—Qamkunaqam rumi shunqoyuqkuna kashpa, kawsamushqayta mana kriyishqallapachu kangi, nishpa.

¹⁵ Nirqambismi:

—Riyllapa yumbay nasyungunaman, shumaq nutisyayta yumbay runata, warmita yach'achiq.

¹⁶ Chaymi noqapi kriyishpa shutikuqkunataqa rini washaq. Piru noqapi mana kriyiqkunaqam rinllapa chingaq. ¹⁷ Kanan noqapi kriyiqkunaqam pudirniywan runakunamanda dyablukunata ringillapa qatiq. Kanan mana yach'ashqayki rimaykunapim ringillapa rimaq. ¹⁸ Kulibrakunata piskashpapismi, mana ringillapachu wañuq. Bininuta mikushpapismi, mana ringillapachu wañuq. Kanan makikikunata

qeshyaqkunapa sawanman rurashpam,
ringillapa kach'akachiq.

Jisusmi syiluman rirqan
(Lk 24.50-53)

¹⁹ Jisus chayshina paykunata willashpaqam, syiluman rishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbina tiyarqan. ²⁰ Chay yach'akuqningunaqam tukuy mayta rirqanllapa, Jisus nishqangunata yach'achikuq. Kanan Taytanchiq Dyus yanapaptinmi, paykunaqa milagrrukunata rurarqanllapa. Chaymi chay milagrrukunata rikaqkunaqa yach'arqanllapa: Allip kaqkunatam yach'achikunllapa, nishpa.

Kaytallam iskibrini qamkunapaq. Chayshina kanqa..»

**Mushuq Tistamintu
New Testament in Quechua, Cajamarca
(PE:qvc:Quechua, Cajamarca)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Cajamarca

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfd83d